

Erhvervsskoler er motiverede for mere samarbejde med grundskoler

En undersøgelse om erhvervsskolernes samarbejde med grundskoler

Erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Temaprojekter

fælles undervisningsforløb

Emneuger

Brobygning

Valgfag

EUD, HHX og HTX elever som undervisere

UEA-Undervisning

10. klasseaktiviteter

Grundskole

danske
ERHVERVSSKOLER

Indholdsfortegnelse

To nye reformer giver nye rammer for vejledning af folkeskoleelever	3
Konklusioner	4
Analyse af samarbejde med erhvervsskoler og grundskoler	8
Hvorfor er det vigtigt at sætte fokus på samarbejde mellem erhvervsskoler og grundskoler?	8
Svarpersoner i undersøgelsen	12
Hvor udbredt er samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler i dag?	13
Hvor mange grundskoler samarbejder erhvervsskolerne med?	15
Brobygning er højt prioriteret på erhvervsskolerne	16
Hvad skal der til for at skabe et succesfuldt brobygningsforløb?	16
Samarbejdsforløb med afsæt i et tema eller konkret undervisning	19
Samarbejder, der tager udgangspunkt i et undervisningsforløb	21
Fælles temaprojekter	24
Grundskolelærere skal også klædes på i forhold til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser	26
Hvilke klassetrin retter samarbejdet sig imod?	28
10. klasse og EUD 10.....	29
Gevinster ved samarbejdet med grundskoler	30
Gevinster for eleverne – set med skolernes øjne.....	30
Gevinster for erhvervsskolerne	32
Udfordringer ved tværgående samarbejde med grundskoler	34
Samarbejde med UU-vejledningen og andre institutioner	37
Afrunding og anbefalinger	39
Metode	40

Undersøgelsen er gennemført af Stine Sund Hald fra Danske Erhvervsskoler

To nye reformer giver nye rammer for vejledning af folkeskoleelever

Der er vedtaget en ny folkeskolereform (2013) og en reform på erhvervsuddannelsesområdet (2014). Folkeskolereformen træder i kraft i 2014 og EUD-reformen i 2015. Hvis begge reformer skal blive en succes, kræver det, ifølge Danske Erhvervsskoler, et tættere samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler.

Et af elementerne i den nye grundskole er blandt andet, at folkeskolen skal være mere åben og at undervisningen skal være varieret og anvendelsesorienteret. Der indføres fag, der retter sig mod de erhvervsrettede uddannelser, så flere unge bliver præsenteret for den faglighed og pædagogik, de vil møde på en erhvervsrettet ungdomsuddannelse. På den anden side skal erhvervsskolerne arbejde for en målsætning om, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse direkte fra 9. eller 10. klasse. Dette samtidig med at Ungdomsuddannelsesvejledning fokuseres på unge, der er uafklarede og har særlige behov. De øvrige elever får tilbud om E-vejledning, gruppevejledning, brobygningsforløb som hjælp til deres ungdomsuddannelsesvalg. Derudover bliver det obligatorisk for alle 8. klasser¹ at komme på introduktionskursus på en af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser (EUD, HHX og HTX).

Læser man på tværs af de to reformer, bliver det tydeligt, at vejledningen mod ungdomsuddannelserne i højere grad skal ske som en integreret del af undervisningen i grundskolen. Vejledning mod de erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal bl.a. foregå gennem det nye fag Håndværk og Design, og ved at de erhvervsrettede elementer integreres mere i faget UEA (uddannelses-, erhvervs- og arbejdsorientering²). I aftaleteksten til EUD-reformen er det blandt andet beskrevet, at faget UEA skal fokuseres, så undervisningen i højere grad udfordrer elevernes valg af ungdomsuddannelser. Faget åbnes ud mod virksomheder og ungdomsuddannelsesinstitutioner, og hvor bl.a. UU-vejledere har en central rolle i tilrettelæggelsen. Målet med dette er at bidrage til at kvalificere de unges uddannelsesvalg. I aftaleteksten står formålet med fokuseringen af UEA-undervisningen beskrevet således:

”Dermed kan grundlaget for den enkelte elevs valgparathed understøttes bedre i den daglige undervisning, således at teori og praksis kan spille bedre sammen, så valg af ungdomsuddannelse kan ske mere kvalificeret” (Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser – 2014)

De elementer, der er trukket frem her, drejer sig om overgangen fra grundskolen til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Hvis fokus er på unges valg af ungdomsuddannelse, giver de to reformer anledning til at stille følgende spørgsmål:

- Hvordan kan skolesamarbejde bidrage til processer omkring unges uddannelsesvalg?
- Hvilken rolle kan erhvervsskolerne spille i forhold til de nye vejledningsindsatser i folkeskolen?
- Er der udfordringer forbundet med skolesamarbejde på tværs af grundskoler og erhvervsskoler?

Danske Erhvervsskoler har på den baggrund besluttet at gennemføre en undersøgelse, der skal afdække de nuværende samarbejder på tværs af grundskoler og erhvervsskoler. Undersøgelsen afdækker, hvor meget samarbejde der sker på tværs og hvilke gevinster, udfordringer og potentialer erhvervsskolerne ser i samarbejdet.

Undersøgelsen har fokus de samarbejder, der er etableret før folkeskole- og EUD-reformen træder i kraft. Undersøgelsen tager udgangspunkt med erhvervsskolernes samarbejde med alle typer af grundskoler og omfatter derfor samarbejde med både folkeskoler, efterskoler, friskoler osv.

---

¹ I den nuværende lovgivning er der også introduktionskurser for 8. klasse, men det er op til den enkelte kommune, i hvilket omfang 8. klasserne skal deltage.

² faget ændrer navn til Uddannelse og Job med den nye folkeskolereform

Analysen er udarbejdet på grundlag af en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere på tekniske og merkantile erhvervsskoler, samt interviews med ledere, lærere og elever fra tre erhvervsskoler og en folkeskole. Der er 76 erhvervsuddannelsesledere, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. De repræsenterer 53 erhvervsskoler og uddannelsesområderne EUD, HHX og HTX. Nedenfor er de overordnede konklusioner fra undersøgelsen præsenteret.

Konklusioner

På baggrund af undersøgelsen kan vi overordnet konkludere, at skolesamarbejde på mange områder kan bidrage til at synliggøre faglighed og pædagogik i EUD-, HHX- og HTX-uddannelserne. Det er udbredt blandt erhvervsskolerne at samarbejde med grundskoler. Det giver mange erhvervsskoler et godt fundament at trække på, hvis skolerne skal bidrage mere til undervisningen i grundskolen. Erhvervsskoleledernes tilkendegivelser indikerer, at der er store gevinster at hente i forhold til at ruste de unge til at vælge ungdomsuddannelse og skabe en god overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Der er dog udfordringer forbundet med samarbejdet, fordi finansieringen skal ske på tværs af to sektorer. Nedenfor er en præsentation af undersøgelsens konklusioner.

1) Hvordan kan skolesamarbejde bidrage til processer omkring unges uddannelsesvalg?

Unge uddannelsesvalg er blandt andet præget af både viden om konkrete uddannelser, egne erfaringer, vejledning fra UU-vejledere, forældre og folkeskolelærere og input fra venner og familie m.fl. Processen omkring unges uddannelsesvalg er derfor bredt funderet og baserer sig på både viden og relationer. Undersøgelsen viser, at skolesamarbejde både kan give viden til elever, lærere og forældre samt give eleverne egne erfaringer med faglighed og pædagogik på EUD, HHX og HTX. Her er undersøgelsens konklusioner omkring skolesamarbejde i relation til viden og erfaringer.

Samarbejdsforløb kan ruste unge til deres uddannelsesvalg – set fra en skolevinkel

Samtlige erhvervsskoleledere mener, at en gevinst ved skolesamarbejde er, at grundskoleelever får viden, der kan kvalificere deres grundlag for valg af ungdomsuddannelse. Undersøgelsen viser også, at ledere og lærere oplever, at viden om fag og pædagogik kan lette overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse, fordi eleverne får et billede af skoleformen og det faglige niveau. Men udvekslingen af viden går begge veje. Erhvervsskolerne kan også have stor gavn af at kende den målgruppe, de skal modtage på EUD-, HHX- eller HTX-uddannelserne. Det gør skolerne i bedre stand til at planlægge deres introducerende forløb, så det er tilpasset de elever, der kommer direkte fra folkeskolen.

Flere samarbejdsprojekter bør målrettes de yngre klassetrin

Der er mange samarbejdsforløb, der drejer sig om udskolingen og overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse. Ser man bort fra brobygnings- og introduktionsaktiviteter, er der 88 % af lederne, der har kørt samarbejdsforløb for 9. klasser. Der er kun 34 %, der har lavet samarbejde omkring 6. klasse og 9 % for elever fra 1.- 4. klasse. Samarbejdsforløbene bør, ifølge flere ledere, ligge før udskolingen, fordi skolernes erfaringer er, at eleverne er lukkede omkring deres uddannelsesvalg, når de går i 9. eller 10. klasse. Forløbene kan, ifølge flere ledere, vise nye måder at lære på, og det kan åbne elevernes øjne for, at de måske har talent inden for et erhvervsfagligt område. Der er derfor god grund til at lave samarbejdsforløb for de lavere klassetrin.

Erhvervsskolernes egne elever er rollemodeller

Erfaringerne fra brobygning og de øvrige former for samarbejde viser, at det giver stor værdi, at erhvervsskolerne bringer deres egne elever i spil i samarbejdsforløbene. Der er altså potentialer i forhold til at inddrage erhvervsskolernes egne elever i samarbejdsforløb med grundskolen. EUD-, HHX- og HTX-eleverne kan udvikle sig rent fagligt og formidlingsmæssigt. Eleverne kan samtidig bidrage til grundskoleelevernes læring og fungere som en form for vejleder og rollemodel.

Grundskolelærere er også målgruppe for samarbejdet

Temaprojekterne bidrager til elevernes afklaring og viden, men de bidrager i høj grad også til lærernes viden om de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Der er 95 % af erhvervsskolerepræsentanterne, der ser det som en gevinst, at folkeskolelærerne får mere viden om EUD, HHX og HTX. Samtidig har flere skoler planer om, at de, i de kommende år, vil have fokus på at ruste folkeskolelærere til den nye vejledningsopgave. Undersøgelsen viser dog, at der kun er få erhvervsskoler, der har haft folkeskolelærere i praktik, og at der er få, der udvikler fælles undervisningsmaterialer. De nye reformer kan betyde, at der bliver behov for flere af den slags tiltag.

Temaprojekter kan give anledning til at få forældre i tale

Temaprojekter indbefatter ofte en form for lancering, hvor forældre til grundskoleeleverne kan komme og se resultatet af eksempelvis en projektuge eller se de konkrete produkter, som eleverne har udviklet. En enkelt skole beskriver, at de har erfaringer med "forældrebrobygning". Her er et potentiale i forhold til at få kontakt til elevernes forældre. Forældre har en central rolle, når de unge skal vælge ungdomsuddannelse, derfor kan temaprojekter være en god mulighed for at få dem i tale.

2) Hvilken rolle kan erhvervsskolerne spille i forhold til de nye vejledningsindsatser i folkeskolen?

De nye vejledningsindsatser retter sig, i denne undersøgelse, om vejledning som en integreret del af undervisningen i grundskolen. Konklusionerne på dette område drejer sig derfor om skolernes erfaringer med at koble den erhvervsrettede faglighed med undervisning i grundskolen.

Bredt samarbejde og erfaringsgrundlag

Samarbejde mellem grundskole og erhvervsskoler er udbredt i dag. Samtlige erhvervsskoler samarbejder med grundskoler om brobygningsforløb og 76 % af erhvervsskolerne har, inden for de sidste tre år, samarbejdet med grundskoler om undervisningsforløb, der rækker ud over den obligatoriske brobygning og informationsmøder.

Erhvervsskolerne er motiveret for at udvide samarbejdet

Erhvervsskolerne vil gerne udvide samarbejdet, da 86 % af erhvervsskolelederne har planer om at udvide samarbejdet de kommende skoleår. Erhvervsskolerne har blandt andet planer om at udvide kredsen af grundskoler, de samarbejder med. De vil byde ind på valgfag i grundskolen og nogle vil have fokus på, hvordan de kan understøtte grundskolelærere til den nye vejledningsopgave.

Fag og pædagogik bliver tydelig i tværskolesamarbejder

85 % af erhvervsskolelederne mener, at en gevinst ved skolesamarbejde er, at folkeskoleelever får demonstreret den erhvervsrettede pædagogik. Samarbejdsforløb gør det muligt for erhvervsskolerne at vise, hvordan de kan koble teori og praksis og dermed gøre undervisningen anvendelsesorienteret. Det tyder altså på, at disse erhvervsskoler er godt rustet til at bidrage til den anvendelsesorienterede undervisning, som den nye folkeskolereform lægger op til.

Erhvervsskolerne er klar til at samarbejde med kommunerne om EUD 10

Der er 90 % af lederne på EUD-området, der forventer, at de vil byde ind på de nye EUD 10 forløb. Erhvervsskolerne er altså parate til at indgå samarbejder med kommuner og folkeskoler på 10. klasseområdet.

Brobygning skal være realistisk og velplanlagt

Alle erhvervsskoler gennemfører brobygningsforløb. Det er, ifølge erhvervsskoleledere, centralt for et succesfuldt brobygningsforløb, at det viser et realistisk billede af, hvad det er at gå på HHX, HTX eller EUD. Forløbet skal være godt forberedt, koordineret med grundskolelærerne, og erhvervsskolen skal sørge for, at undervisere og lokaler er nøje udvalgt. Det er desuden vigtigt at inddrage eleverne.

Det er skolerne selv, der driver samarbejdet

Der tegner sig et billede af, at samarbejdsforløbene primært er drevet af undervisere og ledere fra grundskoler og erhvervsskoler. Kommunerne er repræsenteret i 1/4 af projekterne og der er en UU-repræsentant med i 57 % af samarbejdsforløbene. UU kan have en vigtig koordinerende rolle i den type samarbejder og vil få det fremadrettet. Der er derfor et potentiale i forhold til at afsøge, om der er muligheder for at inddrage UU på nye måder blandt andet i forhold til videndeling på tværs.

Samarbejde giver netværk

Erhvervsskolerne er motiverede for at samarbejde med grundskolerne. Motivationen for at udvide samarbejdet bunder primært i, at skolerne oplever, at forløbene kan bidrage til at udvide de unges viden om EUD, HHX og HTX, men en gevinst ved samarbejdet er også, at det kan åbne døre til nye samarbejder.

Erhvervsskoler kan være bindeled mellem folkeskoler og lokale virksomheder

Flere erhvervsskoler nævner, at der er inddraget lokale virksomheder i samarbejdet. Erhvervsskolerne kan se muligheder i at få en rolle som bindeled mellem virksomheder og grundskolen.

Forpligtende partnerskaber eller åbne tilbudskataloger

Flere skoler arbejder for at indgå partnerskaber med grundskoler, hvor der er tale om et tæt og mere forpligtende samarbejde. Andre laver fysiske kataloger, hvor de præsenterer, hvilke undervisnings- og samarbejdsforløb de kan tilbyde til grundskolen.

Et eksempel på et katalog er dette katalog fra [Aarhus Tech](#) (direkte link) og et andet katalog fra [Aalborg Handelsskole](#) (direkte link). Der er også eksempler på eksterne samarbejdspartnere, der tager initiativ til samarbejder og dermed præsenterer nye muligheder for samarbejde. Et eksempel på det er et katalog fra [Nationalt center for undervisning i teknik, natur og sundhed](#).

3) Er der udfordringer forbundet med skolesamarbejde på tværs af grundskoler og erhvervsskoler?

Erhvervsskolerne har gode erfaringer med at samarbejde med grundskoler, men der er også udfordringer forbundet med at samarbejde på tværs af to sektorer.

Geografisk udfordring – erhvervsskolerne når kun ca. 15-20 % af grundskolerne

Vi kan, på baggrund af denne undersøgelse, konkludere, at det er en udfordring for erhvervsskolerne at nå bredt ud blandt folkeskolerne i de mere tætte samarbejder, der ligger ud over brobygnings- og introduktionsaktiviteter. De tekniske og merkantile erhvervsskoler har tætte samarbejder med i gennemsnit 6-7 grundskoler. På landsplan vil det svare til, at erhvervsskolerne kun dækker 15-20 % af grundskolerne i Danmark. Det betyder, at der er mange grundskoleelever, der på nuværende tidspunkt ikke møder de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser gennem undervisnings- eller temaforløb. Der er altså

potentiale for flere skolesamarbejder. Flere erhvervsskoleledere vil, i de kommende skoleår, have fokus på at udvide kredsen af folkeskoler, de samarbejder med.

Samarbejde kræver god planlægning og åbne fagbeskrivelser

Både lærere og ledere anbefaler, at erhvervsskolerne er forberedt på, at de fastlagte skemaer i grundskolen kan være en udfordring i et samarbejdsprojekt. Flere skoler oplever, at planlægningen er svær, fordi grundskolerne arbejder med lukkede skemaer og fagbeskrivelser. En vigtig forudsætning for et godt samarbejde er derfor, at forløbene er planlagt i god tid, og at de retter sig mod fag eller aktiviteter, der har en åben fagbeskrivelse eller er direkte relevant i forhold til fagligheden på erhvervsskolerne. Her kan UU have en vigtig rolle i forhold til koordinering.

Finansiering kan være en udfordring

Undervisningsministeriet har bidraget til finansieringen i 19 % af projekterne og Regionerne 33 %, men derudover finder skolerne selv finansiering til at dække udgifterne ved forløbene. Det er ofte erhvervsskolerne, der står med den største post. Det er en barriere for skolerne, at finansieringen skal foregå på tværs af to sektorer. De projekter, der er eksternt finansierede, kan derfor være svære at få gjort permanente, selvom de viser, at det giver gode gevinster i forhold til eleverne. Det tyder på, at der er behov for at finde en fælles finansieringsmodel, hvis der skal være mere permanente samarbejder mellem grundskoler og erhvervsskoler.

Analyse af samarbejde med erhvervsskoler og grundskoler

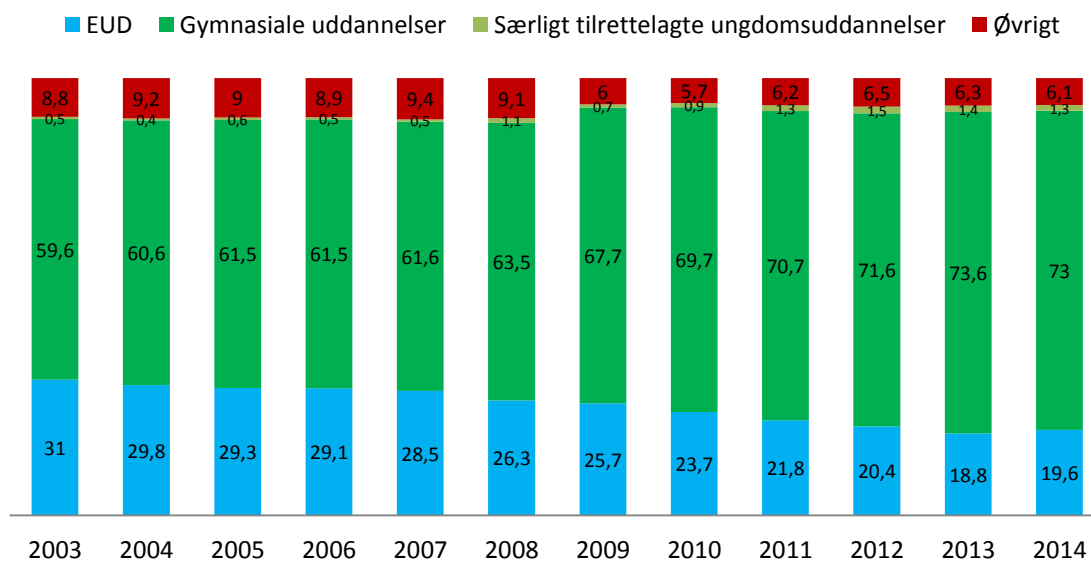
Danske Erhvervsskoler har gennemført en undersøgelse blandt ledere på erhvervsskolerne for at afdække, hvordan erhvervsskoler og grundskoler samarbejder i dag, samt hvilke perspektiver, lederne på erhvervsskolerne, ser i samarbejdet med grundskolen fremadrettet.

Udgangspunktet for undersøgelsen er, at erhvervsuddannelserne har brug for at tiltrække elever til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser EUD, HTX og HHX, samt at de nye rammer for vejledningen i folkeskolen kan skabe et behov for mere tværgående samarbejde.

Hvorfor er det vigtigt at sætte fokus på samarbejde mellem erhvervsskoler og grundskoler?

Det er en udfordring for erhvervsskolerne at tiltrække unge til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. På EUD-området kæmper skolerne med en faldende tilgang og søgningen mod de erhvervsrettede uddannelser HHX og HTX har været stagneret i flere år – dog med mindre udsving. Omvendt er tilgangen til de almene gymnasier STX og HF steget. Udviklingen i antallet af ansøgere til ungdomsuddannelserne direkte fra folkeskolen fremgår af nedenstående diagram.

Unge uddannelsesvalg efter 9. og 10. klasse

Der er færre og færre unge, der vælger en erhvervsuddannelse direkte fra folkeskolen. I 2003 valgte 31 % af en ungdomsårgang en erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen, og i 2014 er dette faldet til 19,6 % af en ungdomsårgang. Fremskrivninger af behovet for uddannet arbejdskraft i fremtiden viser, at der i 2020 er risiko for, at der kommer til at mangle omkring 30.000 faglærte i Danmark. (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2013). Der er bred enighed om, at der er brug for at ændre unges søgemønstre mod ungdomsuddannelserne. De nye reformer på EUD- og folkeskoleområdet peger i retning af, at der er behov for ændringer i systemet, hvis flere unge skal blive motiveret til at tage en erhvervsrettet ungdomsuddannelse. Det tyder på, at der er brug for at tænke nyt i forhold til, hvordan grundskoler, UU-vejledningen og ungdomsuddannelserne kan bidrage til, at de unge vælger ungdomsuddannelse på et kvalificeret grundlag. I de nedenstående afsnit er en kort præsentation af de elementer, der er i

henholdsvis EUD- og folkeskolereform, som beskriver de nye rammer for, hvordan de unge skal rustes bedre til deres valg af ungdomsuddannelse.

Kort om EUD- reformen i relation til vejledning mod de erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Aftalen om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser (EUD-reformen) har til formål at sikre, at der bliver uddannet de dygtige faglærte som Danmark har brug for.

Der er opstillet fire overordnede mål med reformen.

Fire overordnede mål for erhvervsuddannelserne:

- 1) *Flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse.*
- 2) *Flere skal fuldføre en erhvervsuddannelse.*
- 3) *Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan.*
- 4) *Tilliden til og trivslen på erhvervsskolerne skal styrkes*

I relation til temaet i denne undersøgelse er det relevant at fremhæve målsætningen om, at flere skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse. Helt konkret skal der ske en udvikling fra i dag, hvor 19,6 % af en ungdomsårgang vælger en erhvervsuddannelse til, at der i 2020 skal være mindst 25 % af elever fra 9. og 10. klasse, der vælger en erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen. I 2030 er målet, at mindst 30 % af en ungdomsårgang skal vælge EUD direkte efter 9. og 10. klasse, som altså er det niveau, vi så tilbage i 2003.

I forbindelse med EUD-reformen bliver der, som førnævnt, nye rammer for vejledning af folkeskoleelever. Udgangspunktet for vejledningen er, at det er et vigtigt element i den unges proces frem mod et valg af ungdomsuddannelse. Det er vigtigt, at de unge har "kendskab" til hele spekteret af uddannelser, og hvad de kan føre til af job og videreuddannelse. Det er et mål, at alle unge skal udfordres i deres valg. Dette skal bidrage til, at flere, herunder dygtige, elever vælger en erhvervsuddannelse. Dette gennem uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering samt kollektiv, gruppe-, og individuel vejledning eller vejledning gennem digitale kanaler. I reformen er der lagt op til, at vejledningsindsatsen skal fokuseres med henblik på tidligere, bedre og mere målrettet indsats for grundskoleelever. Der bliver ligeledes gennemført nogle konkrete vejledningstiltag, der har betydning for de unges valgsituation og som bl.a. skal styrke folkeskolernes kendskab til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Ny erhvervsrettet 10. klasse (EUD 10)

Der oprettes en ny linje i 10. klasse, der skal forberede eleverne til erhvervsuddannelserne og gøre dem klar til at opfylde adgangskravene. Forløbet er målrettet de elever, der er motiveret for en erhvervsuddannelse. Alle kommuner forpligtes til at udbyde EUD 10. Kommuner og folkeskoler skal som minimum samarbejde med erhvervsskolerne i 30 % af undervisningstiden på EUD 10. Det vil være muligt at udvide dette samarbejde til 50 % eller kommunerne kan indgå en fuld driftsoverenskomst med en erhvervsskole, så erhvervsskolen står for det fulde udbud.

Introduktionskurser til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Alle elever i 8. klasse skal fremover deltage i introduktionskurser i 5 dage. Kurserne skal omfatte en erhvervsuddannelse eller en erhvervsgymnasial uddannelse.

Fremrykning af Uddannelsesparathedsvurderingen (UPV)

Uddannelsesparathedsvurderingen rykkes frem fra 9. klasse til 8. klasse, herunder indgår karakterer.

Særlig indsats over for dem, der ikke er uddannelsesparate

Man regner med, at ca. 20 % ikke umiddelbart er uddannelsesparate i 8. klasse. Der skal gøres en særlig indsats for denne gruppe.

Alle får vejledning

Ikke alle har brug for individuel vejledning. Elever uden særlige vejledningsbehov kan, ud over introduktionskurser og gruppevejledning, bruge f.eks. hjemmeisden www.ug.dk/UddannelsesGuiden og E Vejledning. For de uddannelsesparate er vejledningen fokuseret på kollektiv vejledning og de vil blive tilbudt informationsmøder for elever og forældre.

Med aftalen om et fagligt løft af folkeskolen er der desuden enighed om, at folkeskolerne i højere grad skal åbne sig over for det omgivende samfund. I undervisningen kan der eksempelvis indgå praktiske og projektorienterede forløb og andre anvendelsesorienterede læringsformer samt læringsaktiviteter i relation til obligatoriske emner, f. eks. i UEA og der kan indgå temaer omkring innovation og entreprenørskab. I udskolingen kan understøttende undervisning endvidere anvendes til at gøre de unge mere uddannelsesparate. (*Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser – 2014*)

Kort om grundskolereformen – i relation til vejledning til de erhvervsrettede uddannelser

På folkeskoleområdet skal de, ligesom på erhvervsuddannelsesområdet, arbejde ud fra nogle klare målsætninger.

Tre overordnede mål for folkeskoleområdet:

- 1) Grundskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan.
- 2) Grundskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- 3) Tilliden til og trivslen i grundskolen skal styrkes.

Udgangspunktet er, at folkeskolen skal tilbyde en mere sammenhængende og aktiv skoledag med flere og bedre timer til undervisning og aktiviteter.

I reformen er der fokus på udvikling af både fag og pædagogik, trivsel og kvalitet og en styrket efteruddannelsesindsats af lærere, ledelse og pædagoger. Udskoling med fokus på overgangen i ungdomsuddannelser er et særskilt indsatsområde.

Undervisningen skal være mere varieret og anvendelsesorienteret

Et af reformens mål er, at alle elever skal bliver så dygtige, de kan. En måde at understøtte elevernes motivation og læring er mere varierede og differentierede læringsformer, der udfordrer elever på alle niveauer. Praktisk og anvendelsesorienterede undervisningsformer, der fremmer innovation, entreprenørskab og kreativitet er også en del af den nye skoledag.

Der skal være fokus på virkelighedsnære og praksisorienterede undervisningsmetoder – kombineret med teoretisk viden. Det skal fremme innovation, entreprenørskab og kreativitet og bidrage til, at flere elever får øjnene op for de muligheder, som blandt andet erhvervsuddannelserne kan tilbyde.

Nye fag – der retter sig mod de erhvervsrettede uddannelser

Folkeskolereformen tager afsæt i Danmark som både et produktions- og videnssamfund, og derfor skal folkeskolen styrke samspillet mellem teori og praksis. Dette er grundlaget for, at der er udviklet to nye fag; madkundskab, og håndværk og design. Begge fag tager udgangspunkt i forløbet ”fra idé til færdigt produkt” ved at bruge håndværksteknikker, arbejde med design og inddrage omverdenen i arbejdet. De to nye fag erstatter de tidligere fag sløjd, håndarbejde og hjemkundskab.

Koblingen mellem teori, praksis og anvendelsesorientering er afgørende for elevernes læring. Håndværk og design skal bidrage til at skærpe elevernes interesser for mulighederne i erhvervsuddannelserne og videregående uddannelser, der kombinerer håndværk og design. Med de nye fag lægges der vægt på en modernisering og styrkelse af de håndværksmæssige, kreative og innovative kompetencer hos eleverne. Det bliver obligatorisk at udbyde de nye fag fra skoleåret 2016/2017. (www.uvm.dk)

Vejledning

Som beskrevet i de foregående afsnit vil den nye reform give lærerne en styrket rolle i forhold til vejledning mod ungdomsuddannelserne, fordi information om ungdomsuddannelserne skal ske som en integreret del af undervisningen. Det kræver viden om erhvervslivet og den erhvervsrettede pædagogik og faglighed

Erhvervsskolesamarbejde som supplement til vejledning i grundskolen

Den primære vejledningsopgave varetages af Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), der giver uddannelses- og erhvervsvejledning til elever i grundskolen fra 6. klasse til 10. klasse. Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) har ansvaret for vejledningen om uddannelse og erhverv til eleverne i grundskolens 6. - 9. klasse og til elever, der følger grundskolens 10. klasse. UU vejleder desuden eleverne på de fleste frie grundskoler. UU sørger for, at den enkelte elev er forberedt på valg af ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse. Eleven forberedes på valget med at deltage i introduktionskurser til ungdomsuddannelserne, brobygningsforløb, praktik, individuelle og kollektive vejledningssamtaler m.v. Der udarbejdes desuden en uddannelsesplan med unge, der videresendes til den ungdomsuddannelse, den unge begynder på. (www.uvm.dk)

Med de nye reformer får UU-vejlederen en central rolle i forhold til undervisningen i UEA (Uddannelse og Job). Her skal UU-vejledere bl.a. samarbejde med lærerne i udskolingen, så almindelige undervisning og en længere skoledag kan spille sammen med de forskellige vejledningsaktiviteter, herunder bl.a. den kollektive vejledning, introduktionskurser, brobygning, virksomhedsbesøg mv. Derved kan grundlaget for den enkeltes valgparathed understøttes bedre i den daglige undervisning.

Denne undersøgelse tager udgangspunkt i, at undervisning i folkeskolen med et særligt erhvervsrettet fokus kan være et vigtigt supplement til UU-vejledningen, når folkeskoleelever skal vælge ungdomsuddannelse.

Vejledning i denne undersøgelse, er derfor afgrænset til at omhandle det element, hvor vejledning er defineret som en integreret proces i forbindelse med undervisning i grundskolen i tråd med de takter, der er slået an i både grundskole- og erhvervsuddannelsesreformen.

Danske Erhvervsskoler mener, at erhvervsskolerne kan bidrage til at kvalificere den erhvervsrettede og anvendelsesorienterede undervisning. Dette kan ske igennem tværgående samarbejder mellem grundskoler og erhvervsskoler. Men spørgsmålet er, hvor udbredt samarbejde er på tværs af grundskoler og erhvervsskoler og om erhvervsskolerne er interesseret i at samarbejde mere med grundskolerne end de gør i dag? Dette er baggrunden for, at Danske Erhvervsskoler mener, at det er vigtigt at sætte mere fokus på tværgående skolesamarbejde.

Svarpersoner i undersøgelsen

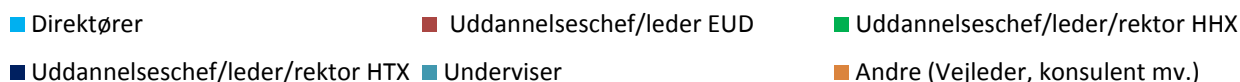
Dette er en kort præsentation af svarpersonerne i undersøgelsen. Undersøgelsen er primært bygget på en kvantitativ undersøgelse blandt ledere på erhvervsskolerne.

Der er i alt 76 svarpersoner i spørgeskemaundersøgelsen. De 76 svarpersoner repræsenterer ledere fra 52 tekniske og merkantile erhvervsskoler. Det betyder, at der er 83 % af de tekniske og merkantile erhvervsskoler repræsenteret i undersøgelsen.

Undersøgelsen repræsenterer bredden blandt erhvervsskoler, da der deltager svarpersoner fra både store og små institutioner, tekniske, merkantile og kombinationsskoler (både teknisk og merkantil).

Erhvervsskolerne har forskellige ledelses- og ansvarsfordelinger, og det er årsagen til, at det er relevant at inddrage flere svarpersoner fra samme skole. På en mindre erhvervsskole, kan der eksempelvis være en leder, der både har ansvaret for både EUD og HHX, på en anden institution er der flere EUD-ledere (fx en uddannelsesleder inden for hver indgang til EUD). De fleste skoler er repræsenteret ved en svarperson fra EUD og en fra det gymnasiale område (HHX og HTX). Det er årsagen til, at der er flere svarpersoner end skoler. Fordelingen af ledere på de enkelte uddannelsesområder er vist i det nedenstående diagram.

Fordeling af svarpersoner efter uddannelsesområde

Spørgeskemaundersøgelsen er kombineret med perspektiver fra kvalitative interviews med ledere og lærere fra erhvervsskoler, en leder og en lærer fra en grundskole samt interview med to HHX-elever, der har haft en rolle som underviser i et samarbejdsprojekt. Læs mere om spørgeskema og interview i afsnittet omkring metode.

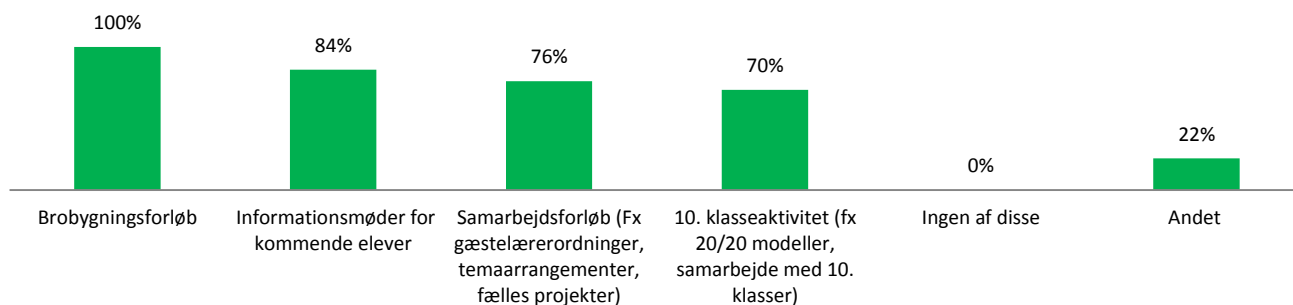
Hvor udbredt er samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler i dag?

Hvor udbredt er erhvervsskolernes samarbejde med grundskolerne og hvad samarbejder de om? Det er fokus i dette afsnit, hvor vi vil afdække, hvordan grundskoler og erhvervsskoler samarbejder.

Erhvervsskolelederne er blevet bedt om, at svare på hvilke aktiviteter, de har gennemført i samarbejde med en grundskole inden for de sidste tre år. Resultatet fremgår af nedenstående graf.

Erhvervsskolernes samarbejde med grundskoler

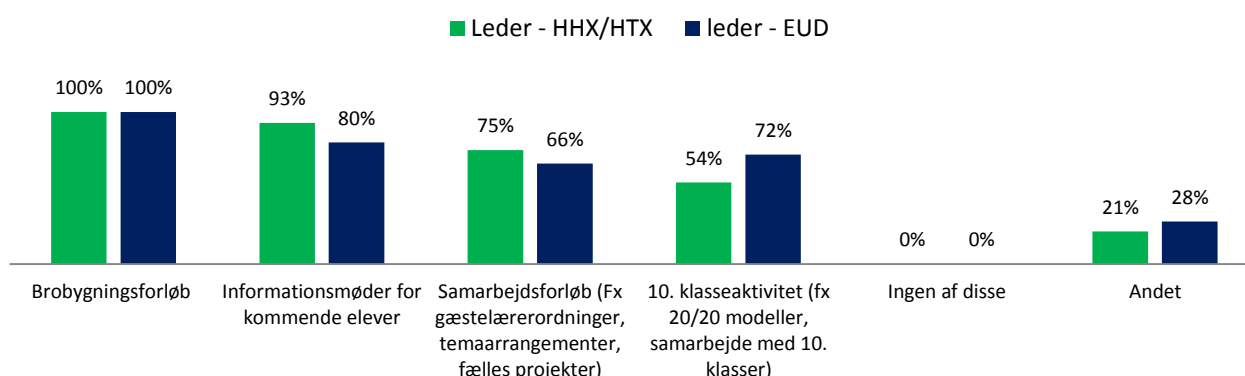
- Hvilke aktiviteter har skolen gennemført i samarbejde med grundskolen inden for de sidste tre år?

Som det fremgår af grafen, er der generelt et bredt samarbejde på tværs af erhvervsskoler og grundskoler. Det er obligatorisk for erhvervsskolerne at tilbyde brobygningsforløb til grundskoler, derfor er det ikke overraskende, at samtlige erhvervsskoler har samarbejdet med grundskolen om brobygningsforløb. I kategorien "andet" har de fleste beskrevet forløb, der kan defineres som samarbejdsforløb (gæstelærerordninger, temaarrangementer mv.). Dette er eksempelvis en innovations-camp for 8. klasser, samarbejdsprojekter under "Ny Nordisk Skole", talentforløb, det rullende handelsgymnasium og en enkelt skole har noteret "Forældre-brobygning" som et eksempel på et samarbejdsforløb.

Ved at sammenligne besvarelser fra EUD-ledere med ledere fra det gymnasiale område (HHX/HTX) viser det sig, at der er forskel på samarbejdsrelationerne på de to områder. Det fremgår af nedenstående graf.

Samarbejdsrelationer på EUD, HHX og HTX-området

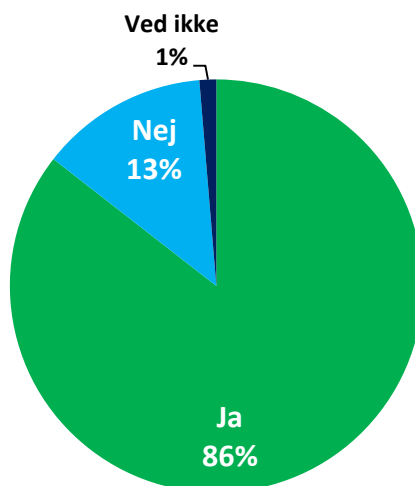
Det viser sig, at 75 % af lederne på HHX/HTX-området er engageret i flere samarbejdsforløb omkring gæstelærerordninger mv., hvor det kun er 66 % af ledere på EUD-området, der har angivet, at de har denne form for samarbejde med grundskolen. På 10. klasse-området er det omvendt EUD-lederne, der dominerer, da 72 % af lederne har samarbejde omkring 10. klasse, hvor det kun er 53 % på det gymnasiale område. Dette kan forklares med, at der på EUD-området er mulighed for at lave 20/20 modeller på 10.

klasseområdet, hvor eleverne kombinerer 10. klasse med EUD. Samtidig er der på flere skoler 10. klasseforløb, der er tonet mod erhvervsuddannelserne, hvor der derfor er et naturligt samarbejde på tværs.

Nedenstående cirkeldiagram viser, at 86 % af erhvervsskolelederne angiver, at de har planer om at udvide deres samarbejde med grundskolen i de kommende skoleår.

Har erhvervsskolerne planer om at udvide samarbejdet med grundskolen?

- Andel, der har planer om at udvide samarbejdet inden for det kommende skoleår

I de kommende skoleår vil erhvervsskolerne blandt andet; Udvide kredsen af grundskoler de samarbejder med, byde ind på valgfag i grundskolen, udvide forløbene mod yngre klassetrin, lave faglige forløb for grundskolen, der har fokus på fx innovation og talentarbejde samt Inddrage EUD/HHX og HTX elever i undervisningsforløb med grundskolen.

Perspektiverne i de fremadrettede aktiviteter vil blive uddybet nærmere i afsnittene om de konkrete samarbejder.

Overordnet kan vi konkludere, at der i dag foregår samarbejde i vidt omfang og at erhvervsskolerne er motiverede for at udvide deres samarbejde med folkeskolerne inden for flere forskellige områder.

Hvor mange grundskoler samarbejder erhvervsskolerne med?

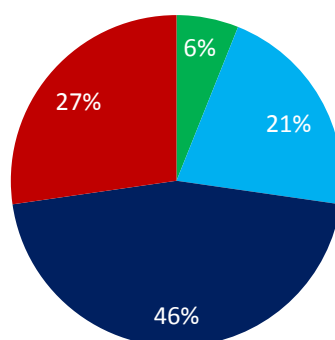
I denne undersøgelse omfatter grundskoler alle typer skoler. Der kan derfor både være tale om grundskoler-, fri-, efterskoler m.fl. Der er i alt 2539³ grundskoler i Danmark, men kun 63 tekniske og merkantile erhvervsskoler. Der er derfor interessant at se på, hvor mange grundskoler erhvervsskolerne i gennemsnit samarbejder med.

Der er ledere fra 33 erhvervsskoler, der har angivet skolenavne på de grundskoler, der har et samarbejde. Der er tale om samarbejder ud over de obligatoriske brobygningsforløb. De 33 erhvervsskoler har en samarbejdsrelation med i alt 204 forskellige grundskoler. Det betyder, at en erhvervsskole typisk har en samarbejdsrelation til omkring 6-7 grundskoler, hvis man tager udgangspunkt i denne caseundersøgelse. Hvis samarbejdsrelationerne opdeles i kategorier efter antal, ser fordelingen af samarbejdsrelationer således ud;

Hvor mange grundskoler samarbejder erhvervsskolerne med?

(case på baggrund af data fra 33 skoler)

■ Over 20 unikke ■ Mellem 10 og 20 ■ Mellem 5 og 9 ■ Mellem 1 og 4

Hvis alle tekniske og merkantile erhvervsskoler i gennemsnit samarbejder med 6-7 % grundskoler, vil det svare til, at erhvervsskolerne kun dækker 15-20 % af grundskolerne i Danmark. Det betyder, at der er mange grundskoleelever, der på nuværende tidspunkt ikke møder de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser gennem undervisnings- eller temaforløb. Der er altså potentiale for flere skolesamarbejder. Flere erhvervsskoleledere beskriver i den forbindelse, at de, i de kommende skoleår, vil have fokus på at udvide kredsen af folkeskoler, de samarbejder med.

I det følgende afsnit vil vi gå i dybden med perspektiver og erfaringer på brobygningsområdet og de øvrige samarbejdsforløb.

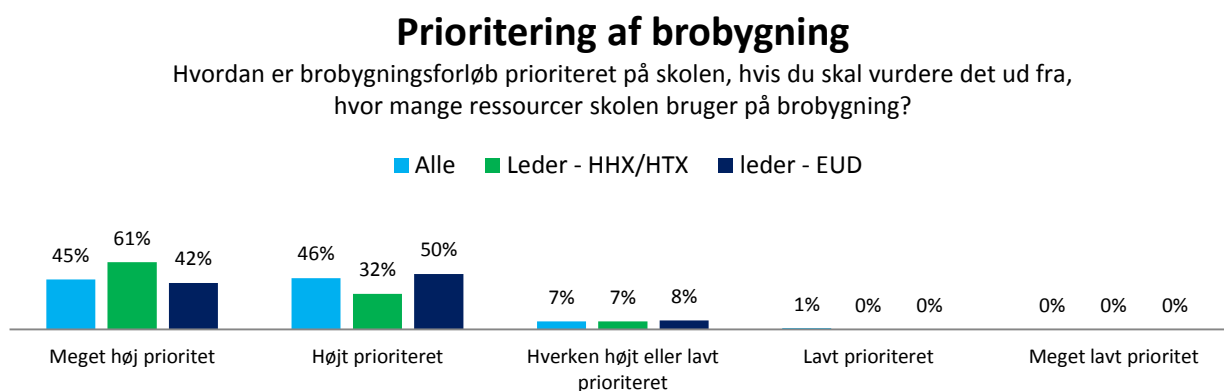
³ Det omfatter 1312, folkeskoler, 548 friskoler, 258 efterskoler, 181 specialsikoler og 240 dagbehandlingstilbud.(www.uvm.dk)

Brobygning er højt prioriteret på erhvervsskolerne

Brobygning henvender sig til elever i 9. og 10. klasse. I 9. klasse kan brobygning tilbydes elever, der er uafklarede om deres valg af ungdomsuddannelse, mens brobygning er obligatorisk i 10. klasse. Det er Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), der har ansvar for at formidle og koordinere introkurser og brobygning. Vi ved fra undersøgelser om unges valg af ungdomsuddannelse, at brobygningsforløb har indflydelse på unges valg⁴.

Brobygningsforløb kan derfor være et vigtigt element, hvis erhvervsskolerne skal tiltrække flere til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Alle erhvervsskoler samarbejder med UU-vejledere og grundskoler om brobygningsforløb. Men hvordan er brobygning prioriteret på erhvervsskolerne, hvilke uddannelser møder grundskoleeleverne, når de er i brobygningsforløb, og hvad skal der til for at lave et succesfuldt brobygningsforløb? Det er fokus i dette afsnit om brobygning.

Nedenstående graf viser erhvervsskoleledernes vurdering af, hvor højt brobygning er prioriteret på skolen, hvis det skal vurderes ud fra, hvor mange ressourcer skolen bruger på brobygning?

Det viser sig, at brobygning er højt prioriteret på erhvervsskolerne, da 93 % af lederne angiver, at brobygning er højt eller meget højt prioriteret på skolen. Det tyder på, at brobygningsforløb er lidt højere prioriteret blandt ledere på det gymnasiale område, men den overordnede konklusion er, at erhvervsskolelederne prioriterer brobygning højt.

Hvad skal der til for at skabe et succesfuldt brobygningsforløb?

Vi har spurgt erhvervsskoleledere, hvad der kendetegner et succesfuldt brobygningsforløb. Det er, ifølge erhvervsskoleledere, centralt at et brobygningsforløb er godt forberedt, koordineret med grundskolelærerne og at erhvervsskolerne sikrer, at undervisningen og lokalerne er nøje udvalgt. Det er vigtigt at forløbet viser et realistisk billede, af hvad det er at gå på HHX, HTX eller EUD. Mange ledere mener derudover, at egne elever bør inddrages. En leder beskriver et succesfuldt forløb således:

"Brobygningen er den vigtigste vejledning. Vi skal bestræbe os på at give et realistiske billede af uddannelserne. Dvs. fagene skal præsenteres. Der skal være progression i forløbet (8., 9., 10. klasse) - de

⁴ Eksempelvis fra en undersøgelse blandt 562 unge i udskolingen, hvor 46 % af de unge har angivet, at brobygning har haft indflydelse på deres valg af ungdomsuddannelse i høj grad eller meget høj grad. (Danske Erhvervsskoler 2010).

kan magte noget forskelligt og er forskellige steder i deres valgproces. Vi indbygger altid et elev-til-elev-element i brobygning”

Sammenfattende er det, ifølge erhvervsskolelederne, følgende elementer, der kendetegner et succesfuldt brobygningsforløb;

Et succesfuldt brobygningsforløb har følgende kendetegn:

Forberedelse og evaluering

1. Godt forberedt, koordineret og forventningsafstemt med grundskolen.
2. Der indgår evaluering på erhvervsskolen og efterbearbejdning i grundskolen.

Undervisning

3. Forløbet viser et realistisk billede af EUD, HHX og HTX.
4. Høj faglighed og et stærkt undervisningskoncept.
5. Praksisnært og anvendelsesorienteret.

Studiemiljø

6. Gode fysiske rammer.
7. Skaber tryghed for grundskoleeleverne.

Lærere

8. Engagerede erhvervsskolelærere, der ”gider” de unge.
9. Lærere fra grundskolen deltager, så de får kendskab til EUD, HHX og HTX.

Elever

10. Elevaktiverende undervisning og inddragelse af erhvervsskolens elever.

I forbindelse med de nye reformer skal alle i 8. klasse på et introduktionskursus på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Når introduktionskurserne skal planlægges, kan skolerne overveje, hvordan de kan supplere brobygningsforløbene og de øvrige relationer, skolen har til de lokale grundskoler.

Der er flere erhvervsskoleledere, der stiller sig kritisk over for effekten af brobygningsforløb, når man sammenligner med mere integrerede samarbejdsforløb. En uddannelsesleder fra en handelsskole udtaler:

”Brobygning er altså lidt problematisk. For det er ikke altid lige vedkommende, når man som elev kommer i brobygning. Man oplever et eller andet uden at have en relation til det.”

Erfaringerne med brobygningsforløb var, for denne skole, med til at motivere skolen til at afprøve forsøg med at udvikle alternative undervisningsforløb i samarbejde med en grundskole. En lærer fra den pågældende erhvervsskole beskriver her, hvordan han som underviser har oplevet brobygningshold:

”Jeg har også haft brobygningshold, og det er også meget hyggeligt, men tit leverer vi bare noget, der kommer ingen opfølgning på det. Jeg har ingen relationer, og eleverne har ingen relationer. Jeg forsøger at gøre det, jeg præsenterer interessant, men det er svært.” (Lærer HHX)

En lærer fra en grundskole uddyber perspektivet med følgende udtalelse:

"Jeg tror ikke, brobygning rykker særlig meget. Netop det, at de sidder med så mange som de ikke kender, det fylder utroligt meget i deres hoveder. Så er det meget med, hvad de andre vælger. Hvis de kan få noget, hvor det er indholdet (i undervisningen), der er anderledes – og underviserne, så handler det mindre om, hvad de jævnaldrende vælger" (Grundsskolelærer)

Det er lovgivningen, der sætter rammerne for brobygningsforløb, men det er muligt for skolerne at tilrettelægge brobygningsforløb ud fra egne pædagogiske koncepter. Der er mange erhvervsskoler, der har udviklet på konceptet omkring brobygning og eksperimenterer med eksempelvis innovations-camps og andre tiltag, hvor brobygning er tilrettelagt på alternative måder.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) konkluderer, efter en seminarrække med grundskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner, at der i praksis er stor forskel på, hvordan brobygning gribes an lokalt, og på, hvor stor succes skolerne har med det. Der er, ifølge EVA, bred enighed om, at brobygning er et vigtigt element til at skabe gode overgange fra grundskole til ungdomsuddannelse, men de erfarer, at det er en udfordring at skabe gode brobygningsforløb. (EVA 2012)

Ifølge EVA's knytter udfordringerne omkring brobygning sig til elevernes manglende motivation og til grundskoler og ungdomsuddannelsesinstitutionernes prioritering af brobygningsaktiviteterne. Det kan være vanskeligt at motivere eleverne til at deltage i brobygning, især hvis de allerede mener, at de er afklarede omkring deres valg. Dette gælder særligt 10. klasses elever, der måske har været på introduktionskursus i 8. klasse i brobygning i 9. klasse og skal så på brobygning igen i 10. klasse. Det er en udfordring at udfordre eleverne i deres umiddelbare valg, så valget bliver reflekteret. Ifølge EVA's erfaringer er brobygning i udskolingen i konkurrence med andre aktiviteter og med selve undervisningen og det kan betyde noget for prioriteringen på skolerne. (EVA 2012)

I denne undersøgelse kan vi konkludere, at brobygning er højt prioriteret på erhvervsskolerne og at et succesfuldt forløb er gennemtænkt både i forhold til forberedelse og evaluering, selve undervisningen, studiemiljø og inddragelse af lærere og egne elever.

Samarbejdsforløb med afsæt i et tema eller konkret undervisning

Alle erhvervsskolerne udbyder brobygningsforløb, men hvilke andre samarbejder foregår der mellem grundskoler og erhvervsskoler? Det er fokus i dette afsnit.

I denne undersøgelse har 76 % af erhvervsskolerne angivet, at de deltager i samarbejdsforløb, der eksempelvis kan være gæstelærerordninger, temaarrangementer eller fælles projekter. Der er tale om samarbejder, der ligger ud over de obligatoriske brobygningsforløb, og som er blevet til på baggrund af initiativer fra skolerne eller eksterne samarbejdspartnere som eksempelvis regionerne. Projekterne kan gennemføres af skolerne alene, men i mange tilfælde er Undervisningsministeriet eller andre samarbejdspartnere involveret.

I nedenstående graf er der en oversigt over, hvilke typer af samarbejdsforløb erhvervsskolerne har deltaget i sammen med grundskoler, inden for de sidste tre år.

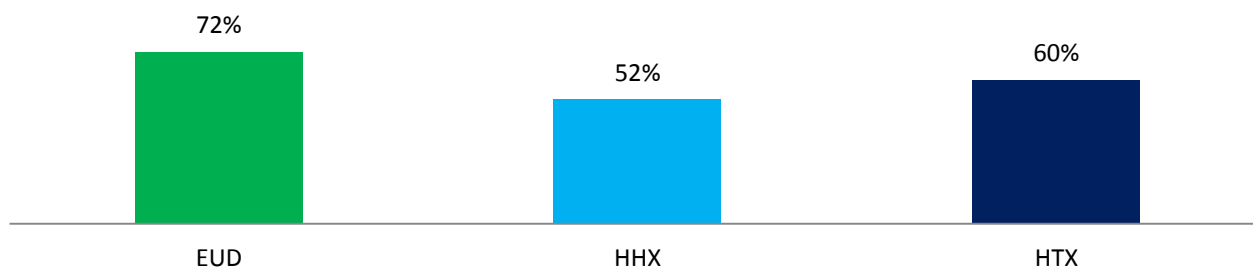
Samarbejdsforløb

- samarbejder med grundskoler om forløb, der ligger ud over de obligatoriske brobygningsforløb og informationsaktiviteter

Som det fremgår af opgørelsen er det samarbejder, der retter sig mod konkrete undervisningsforløb og temaprojekter, der er den mest udbredte samarbejdsform. Nedenfor er der en opgørelse over, hvilke uddannelsesområder, der har været involveret i samarbejdsprojekter inden for de sidste tre år.

Hvilke uddannelsesområder er repræsenteret ved samarbejde på tværs?

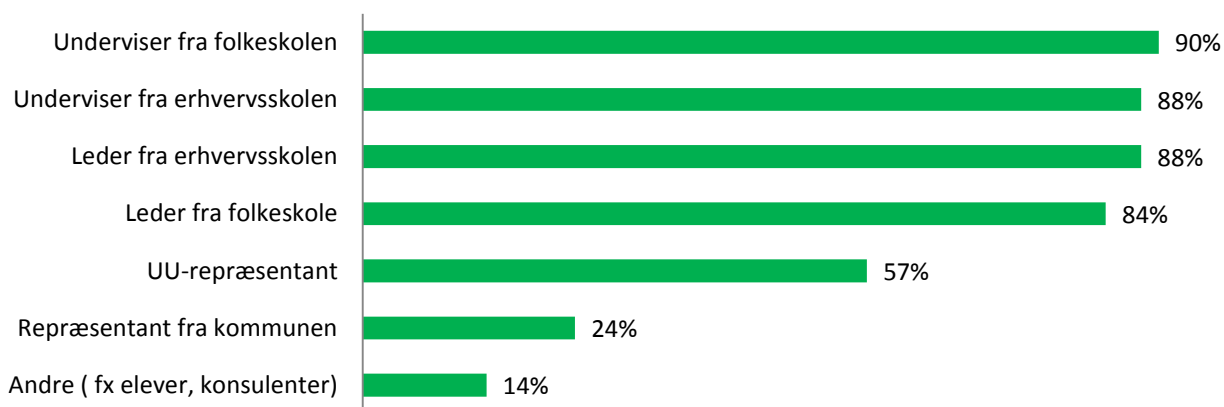

Det viser sig, at samarbejde på EUD-området er mest udbredt, da der er 72 % af lederne, der har angivet, at de har haft et samarbejde omkring EUD inden for de sidste tre år. Ca. halvdelen har vedrørt HHX og 60 % HTX.

Hvem er typisk involveret i samarbejdsprojekterne?

En central baggrundviden omkring projekterne er, hvem der har indgået i projektet. I nedenstående diagram er der en opgørelse over, hvem der har indgået i de ovenstående samarbejdsprojekter.

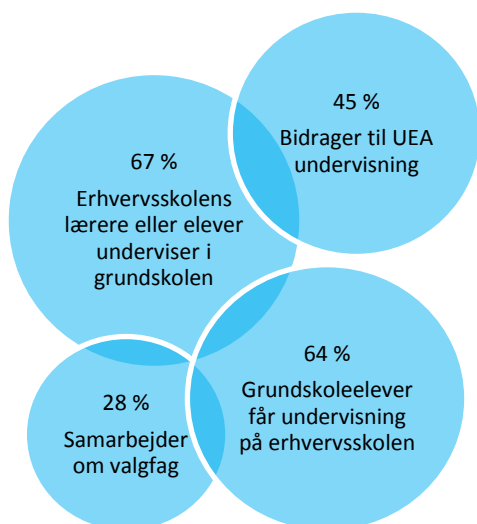
Hvem deltager i samarbejde på tværs?

Der tegner sig et billede af, at samarbejdsforløbene primært er drevet af undervisere og ledere fra grundskoler og erhvervsskoler. Kommunerne er repræsenteret i ¼ af projekterne og UU-repræsentant i 57 % af samarbejdsforløbene. Det er bemærkelsesværdigt, at UU ikke er repræsenteret i flere samarbejdsforløb, da UU kan have en vigtig koordinerende rolle i den type samarbejder og vil få det fremadrettet.

Samarbejder, der tager udgangspunkt i et undervisningsforløb

Den mest udbredte samarbejdsform er, at erhvervsskolens lærere og elever indgår i undervisningsforløb i grundskolen, eller hvor grundskoleeleverne deltager i undervisning på erhvervsskolen. Omfanget er illustreret i nedenstående figur:

Udgangspunktet her er undervisningsforløb, hvor der er en lærer/elev relation på tværs af grundskole og ungdomsuddannelsesinstitution. Erhvervsskoler og grundskoler har altså erfaringer med at integrere erhvervsfaglighed og pædagogik i undervisningsforløb i grundskolen. Det tyder altså på, at disse erhvervsskoler er godt rustet til at bidrage til den mere erhvervsrettede og anvendelsesorienterede undervisning, som den nye folkeskolereform lægger op til.

Flere erhvervsskoleledere skriver, at der ofte er tale om korte forløb af to til fire dages varighed. Herudover er der en stor del af aktiviteterne, der er målrettet 10. klasse, da 70 % af erhvervsskolerne er involveret i 10. klasseaktivitet.

Eksempler på samarbejdsforløb, der tager udgangspunkt i undervisningen, er eksempelvis undervisning i anvendt matematik, international økonomi for grundskoleelever, privatøkonomi og finansiering for begyndere eller at erhvervsskoleelever underviser i geometri. Det kan også være forløb, hvor erhvervsskolen bidrager til UEA-undervisningen, som 45 % af erhvervsskolelederne har angivet, at skolen gør.

Andre skoler arbejder med samarbejdsforløb, hvor undervisningen i grundskolen og erhvervsskolen supplerer hinanden. Et udbredt eksempel er 20/20 modeller for 10. klasser, men en leder beskriver ligeledes et EUD spor for de yngre årgange.

"Vi har lavet et EUD-spor for Gladsaxe kommune, hvor elever i 8. klasse har valgt at gå 2 dage om ugen på TEC og 3 dage i grundskolen. De samme elever fortsætter med samme model i 9. klasse" (Leder EUD)

Her er samarbejdet mellem grundskole og erhvervsskole tæt forbundet og er et eksempel på, hvordan erhvervsskoler kan indgå samarbejder og bidrage til læringsmål i grundskolen.

Et andet eksempel på et samarbejdsforløb, der tager udgangspunkt i selve undervisningen er projektet "Young Skills,"⁵ der har til formål at lette overgangen fra grundskolen til EUD, afklare 8. og 9. klassers uddannelsesvalg gennem mere viden om erhvervsuddannelserne, samt at bidrage til fastholdelse af unge i ungdomsuddannelserne. "Young Skills" er et tværkommunalt uddannelsesprojekt, der er støttet af Region Hovedstaden og involverer fem kommuner, fire erhvervsskoler og tre UU-centre. I projektforløbet har de udviklet undervisningsforløb, der integrerer både tekniske og merkantile erhvervsuddannelser i fagene i grundskolen. På det tekniske område er grundskoleeleverne eksempelvis blevet introduceret til 5 forskellige erhvervsuddannelser (tømrer, VVS, bygningsmaler, elektriker og data) via undervisningsforløb, hvor eleverne skal arbejde med udviklingen af et konkret produkt. "Young Skills" er et eksempel på et samarbejdsforløb, der er organiseret som et samarbejde på tværs af flere erhvervsskoler, kommuner, UU-centre og involverer Regionen.

Organiseringen af skolesamarbejder på tværs kan således både tage udgangspunkt i en enkelt erhvervsskole eller som skolesamarbejder på tværs af flere erhvervsskoler og kommuner.

Flere skoler nævner i den forbindelse, at de arbejder for at indgå partnerskaber med grundskoler. Andre laver konkrete kataloger, hvor de præsenterer de tilbud de har over for grundskolen. Katalogerne er et åbent tilbud og en præsentation af, hvilke undervisnings- og samarbejdsforløb de kan tilbyde.

Eleverne underviser

Der er flere erhvervsskoler, der bruger deres EUD-, HTX- eller HHX- elever som undervisere eller rådgivere i forbindelse med undervisningsforløbene. Nogle erhvervsskoler bruger det som en del af et talentforløb for skolens elever og andre skoler bruger det som en del af undervisningsforløbet, som et formidlingselement i undervisningen.

Et eksempel er dette:

"Naturvidenskabelig festival på Teknisk gymnasium i Aars. Her er 7. klasser fra kommunens grundskoler inviteret til et eksperimentarium udviklet af 1. g-eleverne. Gymnasieeleverne træner formidling af naturvidenskab og grundskoleeleverne lærer naturvidenskab og får kendskab til teknisk gymnasium."

Vi har interviewet to elever fra Aalborg Handelsskole omkring deres erfaringer med at være undervisere for grundskoleelever. Eleverne skulle, sammen med deres klasse, rådgive 10. klasseelever, omkring ideudvikling. Grundskoleeleverne fortæller følgende om projektet:

"Vi fik at vide, at vi skulle samarbejde med 10. klasse omkring innovation. De skulle komme med en ide til en vidensvirksomhed. Vi skulle hjælpe dem med at sørge for at give sparring til deres ide og sørge for, at den kunne komme ud i verden og blive til noget. Vi skulle hjælpe dem med at sige, hvad er godt, hvad er bedst i forhold til deres målgruppe og sådan. Vi skulle bruge det vi har lært i skolen til ligesom at hjælpe dem"(HHX-elev)

HHX-eleven fortæller her om, hvordan de via deres faglighed som HHX-elev kan bringe folkeskoleeleverne videre i deres læreproces. Eleverne oplevede ikke, at de blev grundigt forberedt på den opgave, de skulle ud og løse i grundskolen og vil anbefale, at erhvervsskolerne bruger tid på at forberede eleverne til undervisningsopgaven. HHX-eleverne oplevede dog ikke, at de var utilstrækkelige rent fagligt, selvom de ikke var blevet forberedt bedre på opgaven. Skolens leder fortæller, at han oplever, at eleverne vokser rent fagligt, når de er ude og undervise i grundskolen. Erhvervsskoleeleverne finder ud af, hvor meget de selv har lært siden de gik i grundskolen.

---

⁵ [Link til projektside for projektet "Young Skills"](#)

Eleverne som undervisere kan også have et indirekte formål i forhold til at bruge eleverne som rollemodeller. En af de interviewede HHX-elever fortæller:

"Grundskoleeleverne spurgte også omkring skolen, fordi de havde tanker om at gå her. Så kunne vi jo også fortælle, hvordan vi har det med at gå her og hvad vi har oplevet, så vi både fungerede som sparingspartnere men også som lidt en vejleder i forhold til hvad de vil senere i livet" (HHX Elev)

Eleverne får altså både en rolle rent fagligt og som en vejleder – ung til ung. En erhvervsskole har planer om at sende et "korps" af dygtige elever ud i grundskolen, for at fortælle om uddannelserne.

En leder beskriver gevinsterne ved inddrage egne elever således:

"Vi skal ind meget tidligere. De har truffet deres valg, når de er i udskoling. De mindre mangler nogle forbilleder. Kan vi få nogle profilelever ned og lave noget for de mindre klasser i grundskolen. Sådan et lille rejsehold. De (grundskoleeleverne) mangler at se en smed eller en elektriker stå og fortælle med stolthed, om hvad de laver på teknisk skole. Det tror jeg vil være stærkt."(EUD-leder)

Der er altså potentialer i forhold til at inddrage erhvervsskolernes egne elever i samarbejdsforløb med grundskolen. Eleverne kan udvikle sig rent fagligt og formidlingsmæssigt og kan samtidig bidrage til grundskoleelevernes læring og fungere som en form for vejleder eller rollemodel.

Valgfag

Der er kun 28 % af erhvervsskolelederne, der angiver, at de samarbejder med grundskoler om valgfag. En årsag til dette kan være, at et samarbejde omkring valgfag kræver, at erhvervsfagligheden kan tænkes direkte ind i undervisningsmålene for det pågældende valgfag.

Valgfag er et af de områder, som mange skoler angiver, er et område de vil forsøge at udvikle på i de kommende skoleår. Der er 13 skoler, der konkret skriver, at de har planer om at samarbejde med grundskolen om valgfag i de kommende skoleår. Der bliver nye muligheder for hold til den nye grundskole og også i forhold til faget Håndværk og design.

På et handelsgymnasium har de samarbejdet med en grundskole omkring samfundsfag. Samfundsfag har en konkret fagbeskrivelse, men fagbeskrivelsen er åben, så det er muligt at lave fleksible forløb. I den forbindelse konkluderer grundskolelæreren, at det kræver, at fagbeskrivelsen er fleksibel eller åben, hvis erhvervsskoler og grundskoler skal samarbejde med udgangspunkt i de konkrete fag. Folkeskolelæreren udtaler:

"Det kræver åbne mål, ellers kommer man nemt i en situation, hvor det kræver 10 møder"
(Grundskolelærer)

Det er altså, ifølge denne lærer, meget ressourcekrævende, hvis erhvervsskoler skal byde ind på fag, der ikke har en åben fagbeskrivelse.

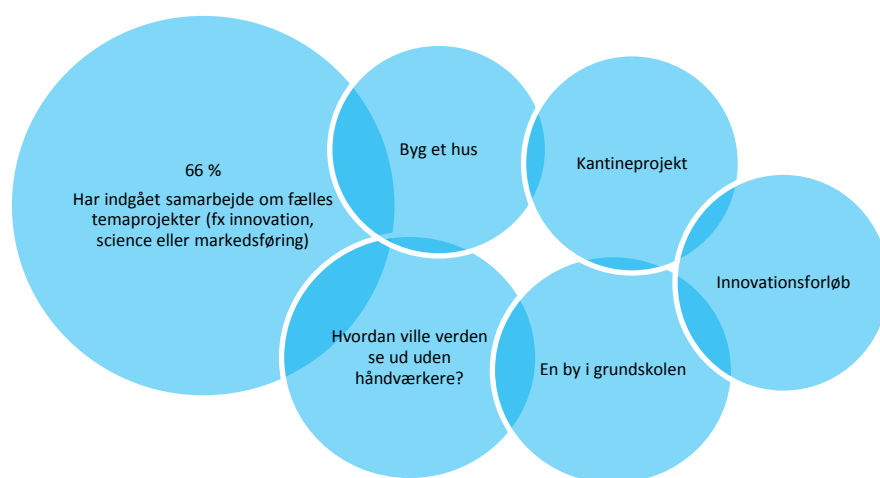
I Randers har en af kommunens grundskoler udviklet et koncept for obligatoriske erhvervsrettede valgfag for 7. – 9. klasse i samarbejde med UU-vejledningen, en SOSU-skole og en teknisk/merkantil erhvervsskole. Valgfagene skal introducere til forskellige fagområder, og har ikke som sådan fokus på konkrete ungdomsuddannelser. Et fagområde er eksempelvis Kreativitet og Udtryk, et andet innovation og iværksætteri, et tredje er Service. Der er i alt 8 forskellige valgfagsområder, der går på tværs og i dybden med forskellige erhvervsfaglige områder. I dette samarbejde har de valgt at udvikle nye obligatoriske

valgfag for at fremme grundskoleelevernes viden om erhvervsuddannelserne. [Se valgfagskataloget via dette link.](#)

På baggrund af denne undersøgelse kan man konkludere, at der er udviklingspotentiale for erhvervsskolerne i forhold til samarbejde med grundskolerne omkring valgfag. En vigtig forudsætning er i den sammenhæng, at målene for fagene er åbne, så de erhvervsrettede elementer kan integreres i fagene.

Fælles temaprojekter

Det er karakteristisk for mange af de samarbejdsforløb, at de har karakter af et temaprojekt. Der er 66 % af erhvervsskolelederne, der har angivet, at de samarbejder med grundskolerne om forløb, der tager afsæt i et særligt tema. Det kan eksempelvis være innovationsforløb eller lign.

Der er mange erhvervsskoler, der deltager i projekter under "Ny Nordisk Skole" og flere nævner mesterskaberne SkillsDenmark⁶ som en vigtig drivkraft under deres samarbejdsforløb med grundskolen. Det er begge nationale tiltag, der har det til fælles, at de bidrager til, at flere erhvervsskoler og grundskoler samarbejder. En anden vigtig samarbejdspartner når erhvervsskoler og grundskoler skal samarbejde er regionerne.

Region Nordjylland har eksempelvis udviklet et undervisningskoncept i samarbejde med de nordjyske erhvervsskoler, der betegnes Survival Skills⁷ og tager udgangspunkt i problemstillingen "hvordan ville verden se ud uden håndværkere" Projektet beskrives således:

"Survival Skills er tre gamedays, hvor elever i de ældste klasser i grundskolen gennem leg og læring får en større forståelse for betydningen af erhvervsfag og et bedre grundlag for at vælge fremtidig uddannelse. Survival Skills er bygget op omkring en virtuel platform. Samtidig er der også hands-on øvelser. Eleverne bliver i løbet af de tre gamedays stillet overfor quests som at få vand lagt ind i huset – opgaven kunne fx være at sætte vandrør sammen og transportere vandet fra den ene ende af lokalet til den anden – jo mere vand de får transporteret uden spild, jo flere point får de."

⁶ Læs mere om eksempelvis Skills for 8. – 10. klasse [via dette direkte link](#)

⁷ Læs mere om projektet på www.survivalskills.dk

I forhold til temasamarbejder, så er innovation et meget populært tema for samarbejder på tværs. Det kan f.eks være en innovationscamp for 7. - 8. klasser eller et konkret undervisningsforløb, hvor eleverne skal arbejde fra idé til produkt. En leder beskriver et forløb således:

"Innovationscamp/forløb hvor overbygningen fra grundskolerne skulle lære om innovative arbejdsprocesser til brug i deres projektopgave i 9. klasse. Forløbet var planlagt med to dages undervisning på HHX, to dages arbejde på hjem-skolen og til sidst fremlæggelse på HHX for både grundskoleelever, -lærere, HHX-elever og -lærere"

Et temaprojekt kan også være forløb, der drejer sig om et konkret produkt, eller som en teknisk erhvervsskole, der har udviklet et undervisningsforløb omkring det at "Bygge et hus"⁸. Byg et hus er et undervisningsprojekt til brug for 3. - 6. klassetrin, der er udviklet i et samarbejde mellem Teknisk Skole Esbjerg og Esbjerg kommune. Med udgangspunkt i huset er følgende fag integreret i dette arbejde: Dansk, matematik, historie, billedkunst/arkitektur, sløjd, natur/teknik, engelsk og uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering. Målet med "Byg et hus" er, at eleverne arbejder med og lærer grundskolens fag i praksisnære og anvendelsesorienterede undervisningsforløb.

I Sønderjylland samarbejder to erhvervsskoler med grundskoler og lokale virksomheder inden for detail og industri om et kantineprojekt. I kantineprojektet skal eleverne fra handelsskolen sammen med elever fra grundskolen forestå driften af en kantinedrift på en grundskole. Projektet er udviklet som et afklaringsforløb for 8. klasser og havde til formål at udvide elevernes kendskab til forskellige brancher.

Eksempel på et temaprojekt, der rammer en stor gruppe af grundskoleelever, er et temaprojekt, hvor en erhvervsskole har deltaget i en projektuge på en grundskole med ca. 1000 elever (0 - 9. klasse). Skolens grundskolekonsulent beskriver forløbet således:

"Folkeskolen var lavet om til en by med en vifte af forskellige virksomheder. I de virksomheder, hvor vores uddannelser (erhvervsskolens) var repræsenteret, lavede vi et samarbejde. Eleverne startede emneugen med at være på besøg på erhvervsskolen og de fik indblik i, hvad vores elever laver, fag, praktik osv. Resten af ugen deltog vores elever ude på skolen i de arbejdende virksomheder. Vi kvalificerede arbejdet i virksomhederne og deltog som "konsulenter". Det var grundskoleeleverne, der var ansvarlige for virksomhederne."

Det er et eksempel på, hvor erhvervsskolen byder ind på de temabaserede aktiviteter, der er planlagt i grundskolen og på, hvordan erhvervsskolerne kan bidrage til at kvalificere den erhvervsrettede undervisning i grundskolen. For erhvervsskolen var formålet at give grundskoleeleverne indblik i undervisningen, og vise den høje faglighed og moderne undervisning, de kan få på erhvervsskolerne. Målgruppen var eleverne, men i høj grad også underviserne i grundskolen, da de – følge skolens konsulent i høj grad har brug for at få "øjnene op" for den type undervisning, der foregår på erhvervsskolerne.

"Vi oplever, at grundskolen har alt for meget fokus på de sidste 20 %, når de tænker på erhvervsskolerne. Grundskolelærerne har i høj grad brug for at få øjnene op for den faglighed og den moderne undervisning, der foregår på erhvervsskolerne." (Konsulent på Erhvervsskole)

Et samarbejdsprojekt kan altså tjene det formål, både at give folkeskolens elever og lærere mere viden om fag og undervisningsmiljø på erhvervsskolerne. Erhvervsskolerne anvender temaprojekter til at demonstrere, hvordan erhvervsskolerne kan koble teori og praksis ved at gøre undervisningen anvendelsesorienteret. Og eksempelvis "pakke matematikundervisning ind" i et forløb, hvor

---

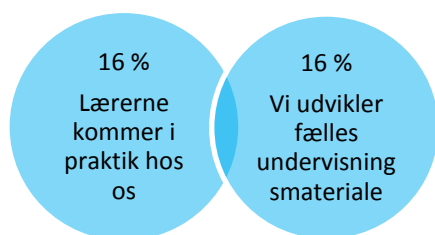
⁸ [Læs mere om projektet via dette link](#)

grundskoleelever skal bygge et hus. Erhvervsskolerne nævner ofte, at der er inddraget lokale virksomheder i samarbejdet. Erhvervsskolerne har et potentiale som bindeled til virksomheder i forhold til grundskolen.

Der er blandt erhvervsskolelederne ligeledes blik for, at temaprojekter har flere målgrupper. Temaprojekterne bidrager til elevernes afklaring og viden omkring de erhvervsrettede uddannelser HHX, HTX og EUD, men de bidrager i høj grad også til lærernes viden om uddannelser. Temaprojekter indbefatter ofte en form for lancering, hvor forældre til grundskoleeleverne kan komme og se resultatet af en projektuge. Her er et ligeledes et potentiale i forhold til at få kontakt til elevernes forældre. Forældre har sammen med lærerne en central rolle, når de unge skal vælge ungdomsuddannelse, derfor kan temaprojekter være en god mulighed for at få dem i tale.

Grundskolelærere skal også klædes på i forhold til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Erhvervsskolelederne beskriver, at grundskolelærere er en målgruppe for de aktiviteter, de sætter i gang med grundskolerne, fordi de også mangler viden om erhvervsskolernes faglighed og pædagogik. Til trods for dette er det kun 16 %, der har grundskolelærere i praktik og 16 %, der udvikler fælles undervisningsmaterialer.

Det tyder således ikke på, at erhvervsskolerne har stor erfaring med at samarbejde med grundskolelærere om selve undervisningsmaterialet. Der er dog skoler, der har fokus på grundskolelærernes viden om de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. En leder beskriver det således:

”Vi kører Klasselærerkurser for alle 8. og 9. klasselærere. Lærerne er på skolen 1 dag om året til information om krav og indhold i gymnasie- og EUD-uddannelserne. Lærerne deltager desuden i undervisningen på holdene denne dag”

Det er et eksempel på, hvordan en erhvervsuddannelse har organiseret forløb, der er målrettet lærere i grundskolen. Men det tyder på, at der er et uudnyttet potentiale i forhold til at give lærerne viden om erhvervsuddannelserne – særligt nu, hvor grundskolelærerne får en større rolle i elevernes vejledning end de har haft tidligere. Der er i den forbindelse 10 erhvervsskoler, der beskriver, at de, i det kommende skoleår, vil have mere fokus på initiativer, der er målrettet lærerne i grundskolen.

En leder skriver, om skolens planer for fremtidige samarbejder:

”Vejledningssamarbejder med henblik på at klæde lærerne på til vejledningsopgaven, lave gæstelærerordninger og samarbejde, der involverer virksomheder.”

Her er altså fokus på læreren som vejleder, og at erhvervsskolen kan have en vigtig rolle.

En grundskoleleder beskriver, hvordan lærere fra grundskole og erhvervsskole kan supplere hinanden i den faglige og pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen.

”Vi har fået super gode tilbagemeldinger fra lærerne. Altså det med at de skal undervise i noget, som de ikke føler sig kompetente til. F.eks. det der innovationsforløb. De skulle udvikle ideer og forretningskoncepter. Der kom HHX-lærerne med en faglighed omkring det. Jeg tror, de supplerer hinanden meget godt. Vores lærere er jo grundskolelærere, hvor kontakten til den enkelte elev fylder mere, hvor det i ungdomsuddannelserne er den faglige kontakt, der fylder mere. Så de mødes der. Jeg tror ikke, at vores lærere føler, at de er uundværlige.” (Grundskoleleder)

Ifølge grundskolelederen er det en styrke, at erhvervsskolelærerne kan bibringe deres faglighed til undervisningen, fordi det kan vise elever, hvad man kræver i ungdomsuddannelserne og give dem et reelt grundlag at vælge ud fra. Samtidig rustes det også grundskolelærerne i forhold til vejledningsopgaven i forhold til ungdomsuddannelserne. Lederen beskriver det således:

”Det er en sidegevinst ved det. Det har taget mange år for lærerne at anerkende HHX, HTX og STX som ligeværdige uddannelser. Her kæmper vi også med forældrene. Vi har nogle drenge, som burde være HTX-elever, men her synes forældrene noget andet. Så det er både lærere og forældre, der kan blive klogere.” (Grundskoleleder)

Den nye struktur for vejledning, samt kravene om mere anvendelsesorienteret undervisning i grundskolen, kan betyde, at flere grundskolelærere får behov for at samarbejde med erhvervsskolernes lærere. Denne undersøgelse viser, at det ikke er udbredt, at grundskolelærere kommer i praktik på erhvervsskolen, eller at lærerne udvikler fælles undervisningsmaterialer. På en handelsskole oplever de allerede en stigende interesse for et øget samarbejde med erhvervsskolen.

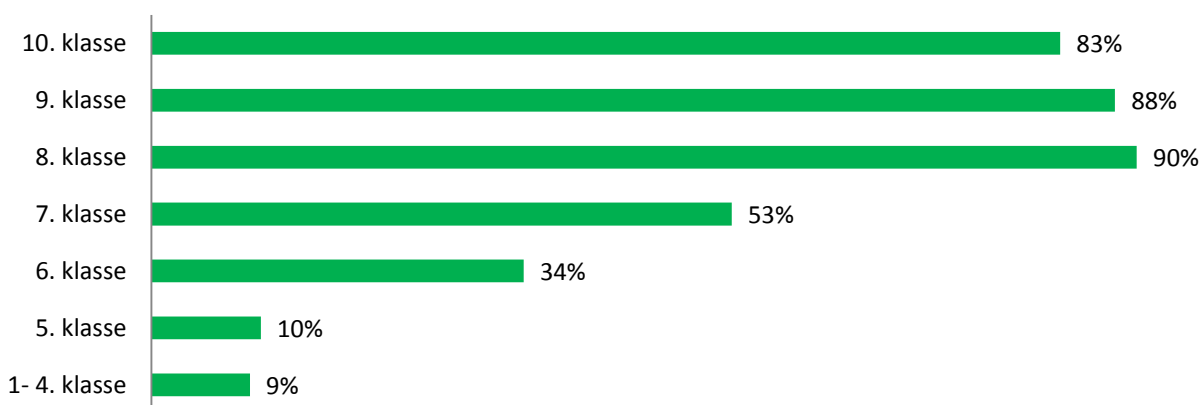
”Nu skal alle skoler til at lave noget undervisning, hvor de får bistand udefra. Den første skole har skabt kontakt. De ville være først – for som skolelederen sagde. Bare vent. De kommer til at kontakte jer alle sammen.” (Lærer-HHX)

Undersøgelsen viser, at der kun er få erhvervsskoler, der har haft folkeskolelærere i praktik og at der kun er få, der udvikler fælles undervisningsmaterialer. De nye reformer kan betyde, at der bliver behov for flere af den slags tiltag.

Hvilke klassetrin retter samarbejdet sig imod?

Som det fremgår af de ovenstående eksempler på samarbejder, er der stor forskel på, hvilke klassetrin forløbene henvender sig til. I nedenstående diagram er en oversigt over, hvilke klassetrin samarbejdsforløbene retter sig mod.

Hvilke klassetrin indgår i samarbejdet?

Det viser sig, at de fleste samarbejdsforløb omhandler udskoling og i det fleste tilfælde 8. klasse, da 90 % af erhvervsskolelederne angiver, at skolen har udviklet samarbejdsforløb for grundskoleelever på dette klassetrin.

Der er også skoler, der har lavet samarbejdsprojekter helt ned til 1.-4. klasse. Dette er eksempelvis et førromtalt projekt, hvor erhvervsskolen indgik i et projekt, der omhandlede alle elever i grundskolen (0-9. klasse). Også omkring "Byg et hus" er målrettet 3-6. klassetrin.

På en stor erhvervsskole, har skolens ledelse valgt at ansætte en konsulent, der udelukkende har fokus på skolens samarbejde med grundskolen. Konsulenten fortæller, at det er muligt at planlægge forløb for de helt unge klasser, så længe man overvejer nøje, hvor den faglige "overlægger" skal være.

På en anden erhvervsskole har de gjort sig overvejelser omkring klassetrin i forbindelse med en forløb, de kører for 6. klasser. En leder fortæller:

"Vi har kørt et projekt, der hedder "Smagens Dag", hvor 6. klasser kommer ind og kan smage på forskellige råvarer, og skal gætte nogle ting. Det får os til at tænke på, at nogle gange så fokuserer vi for meget på de der 9.-10. klasse og det er altså for sent. Vi skal længere ned i 4.-7. klasse, hvor eleverne stadig er nysgerrige."(Leder-EUD)

I relation til uddannelsesvalget er der flere erhvervsskoleledere, der påpeger, at tidspunktet er afgørende. Det er måske muligt at flytte nogle fordomme i 9.-10. klasse, men eleverne er svære at flytte, hvis de først har besluttet sig for eksempelvis at gå den gymnasiale vej. Det viser sig også, at klassetrin er med i overvejelserne omkring skolernes fremtidige aktiviteter på grundskoleområdet. Der er flere skoler, der gerne vil udvide deres projekter til at omfatte de yngre elever.

Grundskolelederen påpeger i den sammenhæng, at 9. klasse kan være svær i forhold til skolesamarbejder. Det er et fagligt tungt år for eleverne. Han vil derfor anbefale at fokusere samarbejdet på enten 10. klasse eller de tidligere årgange.

Udskolingsklasserne er fortsat vigtige indsatsområder for grundskolesamarbejder, fordi samarbejdsforløb for disse klassetrin kan bidrage til at skabe en bedre overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. I undersøgelsen fremgår det også, at 10. klasse er fremtrædende i mange af samarbejdsforløbene.

10. klasse er et særligt indsatsområde for skolerne, fordi kommunerne fremover skal udbyde EUD 10, hvor 1/3 af undervisningen skal foregå i samarbejde med en erhvervsskole. Her er der også solid erfaring at trække på for kommunerne, da 46 erhvervsskoler i dag samarbejder med kommunerne om 10. klasseaktivitet.

10. klasse og EUD 10

En stor del af skolesamarbejdet retter sig mod 10. klasse. Det tyder derfor på, at erhvervsskolerne har solide erfaringer med at samarbejde omkring 10. klasse, som bl.a. vil kunne anvendes, når de nye EUD 10 forløb skal tilrettelægges.

Nedenstående skema giver et overblik over erhvervsskolernes aktivitet på 10. klasseområdet.

Aktivitet på 10. klasseområdet					
	Fuld 10. klasse (40 uger)	10. klasseforløb i en 20/20 model	Samarbejde med "almindelige" 10. klasser i grundskoleregi	Samarbejder med efterskoler om 10. klasseaktivitet	Samarbejder med ungdomsskoler og andre om 10. klasseaktiviteter
Antal skoler (i alt 46 skoler)	5	21	26	9	14
Andel	11%	46%	57%	20%	30%

Den mest udbredte samarbejdsform er samarbejde med "almindelige" 10. klasser i grundskoleregi. Altså samarbejdsforløb, der ikke er så forpligtende, at det kræver en driftsoverenskomst med en kommune. Der er mange erhvervsskoler, der har fokus på 10. klasse som et overgangsår til en ungdomsuddannelse, og i det regi findes gode grunde til at samarbejde omkring 10. klasse. Disse erfaringer vil være relevante, når kommunerne skal oprette de nye EUD 10 forløb.

Der er 90 % af lederne på EUD-området, der forventer, at de aktivt vil byde ind på de nye EUD 10 forløb og 46 %, der forventer, at de vil byde ind på den nye kombinerede ungdomsuddannelse⁹. Erhvervsskolerne er altså parate til at indgå samarbejder med kommuner og folkeskoler på 10. klasseområdet.

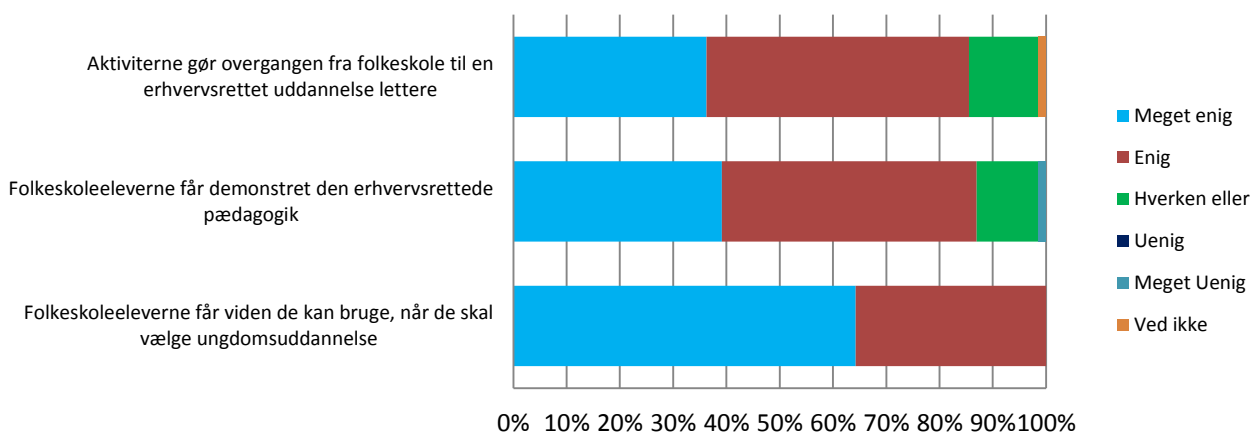
⁹ Den kombinerede Ungdomsuddannelse er en 2-årig beskæftigelsesrettet kompetencegivende ungdomsuddannelse, der skal give grundlag for videreuddannelse på eksempelvis en erhvervsskole. Uddannelsen er målrettet 15-24 årige, der ikke er uddannelsesparate.

Gevinster ved samarbejdet med grundskoler

Det er ikke muligt at konkludere, at der er garanti for, at tværgående skolesamarbejde har en effekt, da denne undersøgelse ikke er en effektmåling. Erhvervsskolelederne er dog ikke i tvivl om, at der er gevinster ved at samarbejde med grundskoler, når det drejer sig om at give grundskoleelever et bedre grundlag for deres valg af ungdomsuddannelse.

Gevinster for eleverne – set med skolernes øjne

Hvilke gevinster er der for eleverne, når erhvervsskole og grundskoler samarbejder om aktiviteter, der rækker ud over de obligatoriske brobygnings- og informationsaktiviteter?

Viden til uddannelsesvalget

Alle erhvervsskoleledere er enige om, at en gevinst ved skolesamarbejde er, at eleverne får viden, de kan bruge, når de skal vælge ungdomsuddannelse. Tværgående skolesamarbejder giver altså, ifølge erhvervsskolerepræsentanterne, skolerne en mulighed for at give grundskoleelever information om uddannelserne, som de kan bruge, når de skal vælge uddannelse. En leder på en grundskole udtaler følgende om gevinsterne for eleverne i relation til deres uddannelsesvalg:

”Det der projekt omkring innovation og markedsføring. Det gav eleverne et meget kvalificeret grundlag til at se, hvad er det HHX kan og hvordan adskiller det sig fra STX? Det giver dem et reelt grundlag at vælge ud fra.” (Grundskoleleder)

En lærer fra HHX beskriver gevinsten omkring samarbejdsforløbene således:

”Selvfølgelig vil vi gerne have flere elever, men jeg synes også, at det er vigtigt, at vi får dem, der rent faktisk har lyst til jura. Det her med at hjælpe til at de bliver mere afklarede – så er jeg sådan set ligeglad med, hvad jeg afklarer dem til – det synes jeg, er vigtigt.” (Lærer-HHX)

Disse to citater vidner om, at tværgående skolesamarbejde kan bidrage til at kvalificere de unges uddannelsesvalg ved at give eleverne mere viden om uddannelserne.

En anden måde at lære på

Derudover giver skolesamarbejde, ifølge 85 % af erhvervsskolerepræsentanterne, mulighed for at demonstrere den erhvervsrettede pædagogik. Som det fremgik tidligere er mange skolesamarbejder netop

planlagt, således at både den erhvervsrettede faglighed og den anvendelsesorienterede pædagogik kommer i spil. En erhvervsskolerepræsentant beskriver det således:

”Vi har oplevet elever, der udvikler sig meget både fagligt, personligt og socialt ved at deltage i forløbene. Det er mødet med en anden pædagogik, der betyder noget.”

Ifølge en folkeskolelærer er det en styrke ved samarbejdsprojekter, at det ofte involverer en hel folkeskoleklasse, eller elever fra samme skole. Det betyder, at eleverne hurtigere er klar til at holde fokus på det faglige, fordi de ikke ”bliver forstyrret” af at være sat sammen med elever, de ikke kender, som de eksempelvis gør i brobygningsforløb.

Grundskolelæreren udtaler følgende om den pædagogiske tilgang:

”Det kan være en måde at opleve - at der er en anden måde at lære på. Det giver mening for eleverne”(Grundskolelærer)

Grundskolelæreren uddyber det:

”De (eleverne) har været meget positive over for det. Det er ikke dem alle sammen, der giver så meget respons. Men den måde de deltager på er ekstremt aktiv. Vi har tit i 10. klasse nogle elever, der kan være meget tilbageholdende og passive, og for dem, er det godt at der kommer nogle udefra (Undervisere). De er meget aktive, meget ansvarsbevidste om det. De ser mening med det. De oplever, at det er funktionelt. De trækker sig ikke fra det – de går ind i det 100 %.” (Grundskolelærer)

Også folkeskolelederen har fået positive tilbagemeldinger fra eleverne:

”Jeg har mest oplevet eleverne i forbindelse med lanceringen. De er vildt optaget af det. De har også ydet noget, som de ikke selv vidste de kunne. De har fået fornemmelsen af, -at her skal man lige strække sig lidt ekstra. Det har været godt at møde nogle lærere, der var så faglige.” (Grundskoleleder)

Dette er erfaringer fra en folkeskole, der har samarbejdet med en erhvervsskole om et forløb i 10. klasse. Deres erfaringer viser, at både fagene og pædagogikken på HHX bliver tydelig, når grundskoleelever deltager i undervisningsforløb, hvor det er lærere fra erhvervsskolen, der underviser.

Bedre overgange

Erhvervsuddannelserne er på nogle områder præget af store frafald, og der er derfor brug for at styrke overgangen fra grundskole til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, så de unge vælger på et mere kvalificeret grundlag, og så de unge kan få en god start på deres ungdomsuddannelse. Ca. 85 % af erhvervsskolerepræsentanterne mener, at samarbejdsprojekterne kan bidrage til at styrke overgangen. Et samarbejdsprojekt kan betyde, at folkeskoleeleverne på forhånd har været på erhvervsskolen og har mødt de krav og undervisningsformer, der er på erhvervsskolen. En leder beskriver det således:

”Det er med til at lette og smidiggøre overgangen fra folkeskole til erhvervsgymnasier og præcisere og afstemme forventninger.”

Mange af de nuværende og de planlagte samarbejdsprojekter har netop fokus på at skabe bedre overgange. Vi kan derfor konkludere, at samarbejdsforløb er et vigtigt redskab til at skabe gode overgange, hvis man spørger erhvervsskolerne.

Gode overgange kan også betyde, at erhvervsskolelærerne får et bedre kendskab til folkeskoleeleverne. Et samarbejdsprojekt kan give dem en indsigt i, hvad det er for nogle elever, de modtager.

En HHX-lærer beskriver det således:

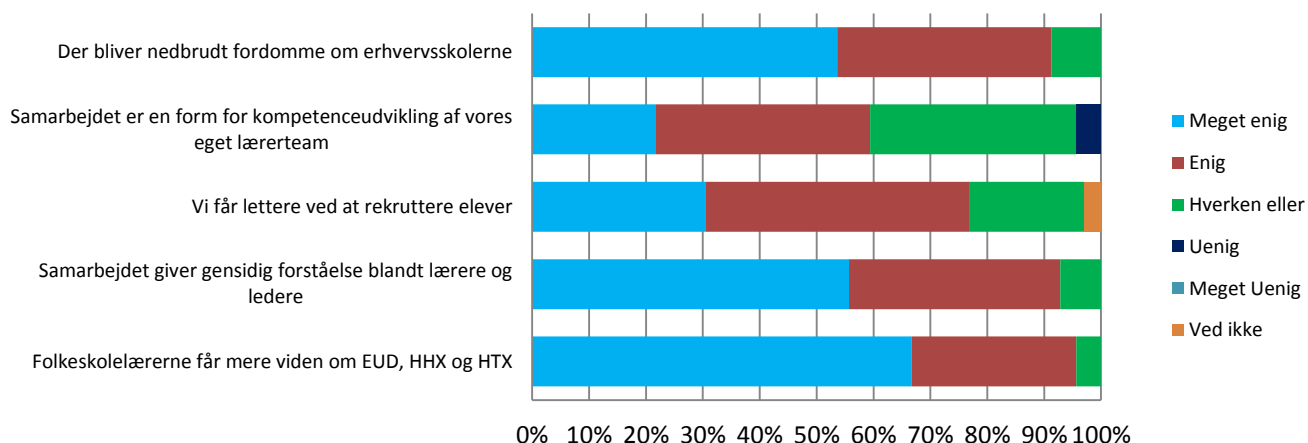
”Hvis vi skal vide noget om, hvad der sker pædagogisk og fagligt i grundskolen, så er vi nød til at vide, hvad der sker 1-2 år før, vi overtager dem. Det giver os en enorm fordel, når vi overtager 1. g’erne.” (HHX-lærer)

En anden gevinst ved et tværgående skolesamarbejde er altså, at erhvervsskolerne får viden, de kan bruge, når de skal tilrettelægge de indledende forløb på skolen. Det kan også bidrage til, at der bliver skabt en god overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse.

Gevinster for erhvervsskolerne

Erhvervsskolelederne oplever også, at der er mere generelle gevinster, når de samarbejder med grundskoler. De mest nævneværdige gevinster er dels, at erhvervsskolelederne oplever, at skolesamarbejde bidrager til at nedbryde fordomme om erhvervsskolerne, og at folkeskolelærere får mere viden om EUD, HHX og HTX-uddannelserne. De oplevede gevinster fremgår af nedenstående diagram.

Hvilke gevinster er der for skolerne, når erhvervsskole og grundskoler samarbejder om aktiviteter, der rækker ud over de obligatoriske brobygnings- og informationsaktiviteter?

Samarbejde kan nedbryde fordomme

Over 90 % af erhvervsskolelederne mener, at skolesamarbejde bidrager til at nedbryde fordomme om erhvervsskolerne. Fordomme kan være kontraproduktive, hvis et mål er at tiltrække flere elever til EUD, HHX og HTX. Et skolesamarbejde er, ifølge en konsulent på en erhvervsskole, et vigtigt redskab til at vise hvor moderne en erhvervsskole er, og at der foregår undervisning på et højt niveau.

En leder fremhæver i den forbindelse også, at det er vigtigt for skolerne at være synlige lokalt.

Lederen beskriver:

”En gevinst er også at erhvervsskolerne bliver tydeligere i ”bybilledet”. Det er der hårdt brug for i Nordsjælland. Og så kommer vi også på verdenskortet i administrationen i kommunerne.”

Det er dog ikke alle erhvervsskolerepræsentanter, der mener at skolesamarbejde gør det lettere at rekruttere elever. Det tyder på, at skolesamarbejder ikke er nok, hvis erhvervsskolerne skal tiltrække flere elever.

Folkeskolelærere får mere viden om de erhvervsrettede ungdomsuddannelser

Det er bemærkelsesværdigt, at 95 % af erhvervsskolerepræsentanterne ser det som en gevinst, at folkeskolelærerne får mere viden om EUD, HHX og HTX. Som omtalt tidligere, så er folkeskolelærere i høj grad også en målgruppe for skolesamarbejdet, fordi de kan bruge deres viden om uddannelserne, når de skal tale med folkeskoleeleverne om valg af ungdomsuddannelse. Dette understøtter, at erhvervsskolerne kan bidrage til realiseringen af den nye folkeskolereform, hvor lærerene får en central rolle i forhold til vejledning mod ungdomsuddannelserne.

Folkeskoleprojekter skal være en metodisk og pædagogisk træningsbane

Ca. 60 % af lederne mener, at skolesamarbejde kan være en form for kompetenceudvikling af erhvervsskolens eget lærerteam. Dette kan eksempelvis være i forhold til viden om de elever, de modtager fra folkeskolen, som omtalt ovenfor, men det kan også være et forum til at afprøve nye metoder og i forhold til pædagogisk udvikling.

En HHX-leder beskriver her perspektivet omkring kompetenceudvikling:

"I forhold til at se på vores egne lærere, så er det at afprøve teknikker vigtigt. Vi får nogle erfaringer fra projekterne, som man kan bruge til at udvikle undervisningen her på skolen. Det må jo ikke være sådan, at når eleverne så vælger vores uddannelser, så er det noget helt andet, de møder end den gang vi præsenterede dem for det. Projekter i grundskolen vil være tværfaglige. Det passer rigtig godt til studieområdet på HHX – så måden at arbejde på i skoleprojekterne bliver en form for træningsbane for vores egne lærere. Så det er en form for kompetenceudvikling"(Leder HHX)

Kompetenceudvikling og netværk kan være en motivation for at indgå i et samarbejde med en folkeskole, fordi det kan give nogle perspektiver på det pædagogiske område.

En HHX-leder beskriver det således:

"Vi ville egentlig gerne have et bedre kendskab til eleverne, men vi ville også gerne have bygget et netværk op omkring lærerne og mellem lærerne, fordi vi tror, der er nogle forskellige kompetencer i spil. Pædagogisk er grundskolelærerne langt foran – omvendt har vi andre fagligheder vi kan byde ind med. Det så vi nogle muligheder i – at der er kompetenceudviklingsmuligheder for alle" (HHX- leder)

For skolen tyder det altså på, at der kan være metodiske og pædagogiske gevinster ved at indgå i et samarbejde med en grundskole.

Netværk – det åbner døre til nye samarbejder

Som det fremgår i citatet oven for, så er netværk også en af gevinsterne ved et tværgående skolesamarbejde.

En underviser på HHX beskriver, hvordan et skolesamarbejde kan åbne døre til nye samarbejder:

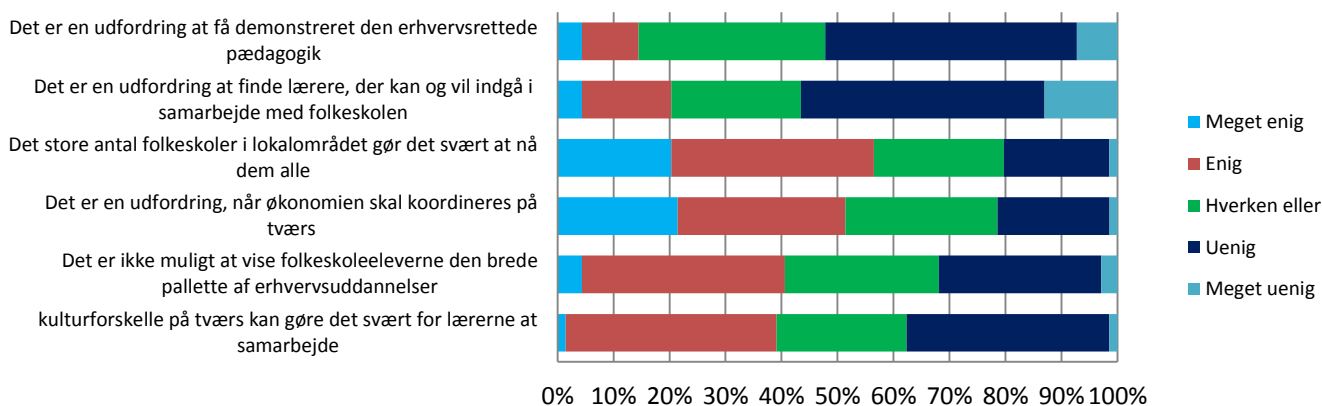
"Det er meget nemmere lige at tage fat i en grundskolelærer, hvis du har brug for det. Det bliver så meget nemmere også i andre sammenhænge at samarbejde. Det behøver ikke kun lige være det her. Og det samme med UU-vejlederne, så er det også nemmere at tage fat i dem"(Lærer-HHX)

Det er ikke muligt at konkludere, at skolesamarbejde har en konkret effekt, men tilkendegivelserne fra erhvervsskolerepræsentanterne indikerer, at der er store gevinster at hente i forhold til at ruste de unge til at vælge ungdomsuddannelse og skabe en god overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse.

Udfordringer ved tværgående samarbejde med grundskoler

Som det fremgår ovenfor, er der en lang række gevinster ved skolesamarbejder, og det tyder på, at skolesamarbejde kan bidrage med viden, der kan kvalificere unges uddannelsesvalg. Men erhvervsskolerne nævner også en række udfordringer i forhold til samarbejde på tværs af grundskoler og erhvervsskoler. De mest fremtrædende udfordringer som skolerne nævner, er henholdsvis økonomi og geografi/udbud. Oversigten over skolernes holdninger til udfordringer ved samarbejde fremgår af nedenstående diagram.

Hvilke udfordringer er der ved at samarbejde med grundskolen om aktiviteter, der rækker ud over de obligatoriske brobygnings- og informationsaktiviteter?

Udbud og geografi

Erhvervsskolerne ser det som en udfordring, at de som erhvervsskole skal dække et stort antal folkeskoler. Som tidligere nævnt kan det være svært for skolerne at prioritere samarbejdet, fordi de ville skulle tage fat i et meget stort antal folkeskoler og i mange tilfælde fra flere forskellige kommuner. STX har her en fordel, fordi de har mange flere udbudssteder end erhvervsskolerne. Der er ungdomsuddannelsesudbud i 88 kommuner og heraf er der 17 af kommunerne, der kun har et udbud af STX/HF. En leder skriver således om udfordringen i forhold til geografi og udbud:

”Det er svært at skabe relationer til 52 grundskoler i kommunen. Hertil kommer omegnskommuner som også bør få viden og oplysning. Vi er udfordret i forhold til de almene gymnasier, der har pastorater med få skoler og grundskoleledere i deres bestyrelser, som giver et ensidigt billede af ungdomsuddannelserne.”

Det store antal folkeskoler kan være en udfordring for den enkelte erhvervsskole, fordi det ikke er muligt at samarbejde med den alle. En direktør for en teknisk erhvervsskole udtaler følgende om samme problemstilling:

”Der er en praktisk udfordring i det. Jeg tror, der er 28 skoler i kommunen og så er der oplandet. Det er simpelthen uoverskueligt for os. Vi er nødt til at have en strategi. Det arbejder vi på. Vi har tænkt på forskellige modeller, ellers bliver det lidt tilfældigt, hvilke skoler man samarbejder med. Det kan være personlige relationer, der afgør det” (Direktør – teknisk erhvervsskole)

På skolen tænker de folkeskolerne som et potentiale og i kommunen arbejder de også for at knytte grundskoler og ungdomsuddannelsesinstitutionerne tættere sammen.

Der er erhvervsskoler, der har flere skolesamarbejder, men det kan være en udfordring at have for mange samarbejdsrelationer i gang. I denne undersøgelse er der 11 erhvervsskoler, der nævner en udvidelse af skolekredsen som et af deres fremtidige indsatsområder på grundskoleområdet. Som et led i dette arbejde er der flere skoler, der er i gang eller har udviklet et katalog til grundskoler, der viser hvilke samarbejdsforløb erhvervsskolen kan tilbyde.

Planlægning – skolerne skal være fleksible i planlægningen

I interviewene med erhvervsskolerne fremhæver de, at planlægning i samarbejde med folkeskolerne kan være en udfordring, fordi folkeskolerne har fastlagte undervisningsplaner, der ofte bliver planlagt for et år af gangen. Lederen fra folkeskolen udtaler:

”Det er os, der er de tunge, fordi vi har vores skemaer og de er lagte på forhånd. Her er ungdomsuddannelserne meget mere fleksible.”(folkeskoleleder)

En erhvervsskoleleder skriver:

”Vi oplever at skolelederne er usamarbejdsvillige, da deres lærere fra skoleårets start allerede har fået deres årsplan – og den er hverken til at hugge eller stikke i. Med OK13 bliver det sandsynligvis ikke nemmere”

Både lærere og leder anbefaler, at erhvervsskolerne er forberedte på, at de fastlagte skemaer kan være en udfordring, og at fremtidige aktiviteter, derfor planlægges i god tid, så folkeskolerne kan nå at tage hensyn til det i skemalægningen.

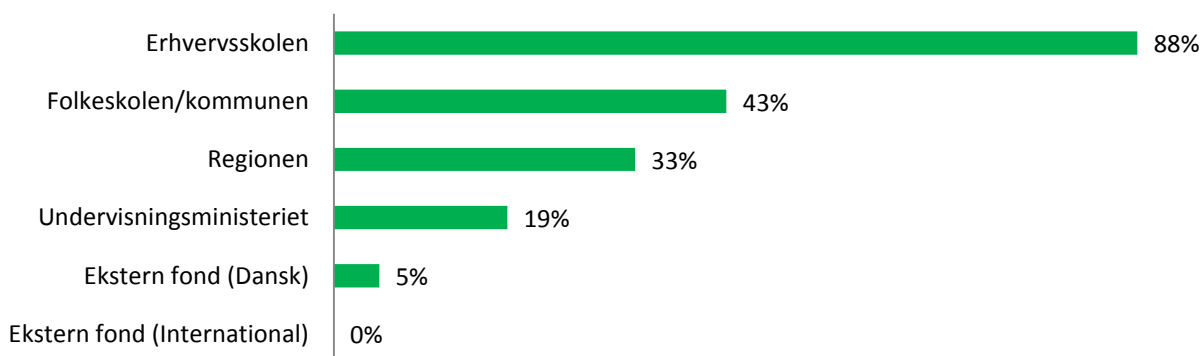
Finansiering er en udfordring, fordi samarbejdet går på tværs af to sektorer

Erhvervsskolerne nævner finansiering som en af de store udfordringer, når de skal samarbejde med folkeskoler, fordi fordelingen af takster vanskeliggør samarbejdet. En leder beskriver udfordringen således:

”Folkeskolernes skrantende økonomi er en stor udfordring. De har ofte ikke engang til kørsel, og vi oplever, at de forsøger, igen og igen, at få ”gratis” undervisning for at spare egne lærere, og det er jo ikke meningen. Forslag: Der burde være ét taxameter til ungdomsuddannelserne, som i bred forstand kan bruges til samarbejde med folkeskolerne, uanset om det er introkurser, brobygning eller andet givende samarbejde”

I nedenstående diagram er der en opgørelse over, hvem der bidrager til finansieringen af samarbejdsforløb mellem grundskoler og erhvervsskoler.

Hvem bidrager til finansiering af samarbejder på tværs?

Diagrammet viser, at det i høj grad er erhvervsskolerne, der står for finansieringen af samarbejdsforløbene. Mange projekter er støttet af Regionen eller af Undervisningsministeriet, men langt de fleste samarbejdsforløb involverer finansiering fra erhvervsskolen. Det er ligeledes en udfordring, når et forløb er finansieret ude fra, eksempelvis fra regionen. Hvem skal stå for finansieringen efterfølgende?

En leder fra grundskolen udtaler, at det samarbejdsforløb, de har været involveret i, ikke medfører de store omkostninger for deres skole. Lederen udtaler følgende:

"For at gennemføre projektet, er der ikke ekstra omkostninger forbundet med for os. Omkostningerne ligger jo hos ungdomsuddannelserne, for de sætter jo lærerne til at undervise her. Jeg har også været lidt spændt på om ungdomsuddannelsesinstitutionerne ville fortsætte, fordi det jo er en udgift for dem."

(Grundskoleleder)

Lederen fra HHX udtaler følgende, om hvor mange ressourcer det kræver:

"Ikke ret mange. Det koster selvfølgelig nogle ressourcer, men så mange er det ikke. Og vi er ved at komme hen i en fase, hvor vi kan se det her som en del af HHX-elevernes uddannelsesforløb – og få ved at få gjort det, så koster det ikke så meget." (Leder-HHX)

Projektet har som udgangspunkt fået finansieringen fra Regionen. Det tyder på, at ekstern finansiering er nyttig, når et koncept for et samarbejde skal udvikles, men at det er op til erhvervsskolerne at finde modeller, der er bæredygtige, når den eksterne finansiering udløber, med mindre der findes en national løsning i forhold til finansiering. De beskrevne samarbejdsforløb har i høj grad været drevet af et ønske om at synliggøre de erhvervsrettede uddannelser i folkeskolen. Ved de nye reformer er dette et fælles mål og dette kan skabe en ny situation i forhold til, hvem der skal finansiere samarbejdet fremadrettet.

Samarbejde med UU-vejledningen og andre institutioner

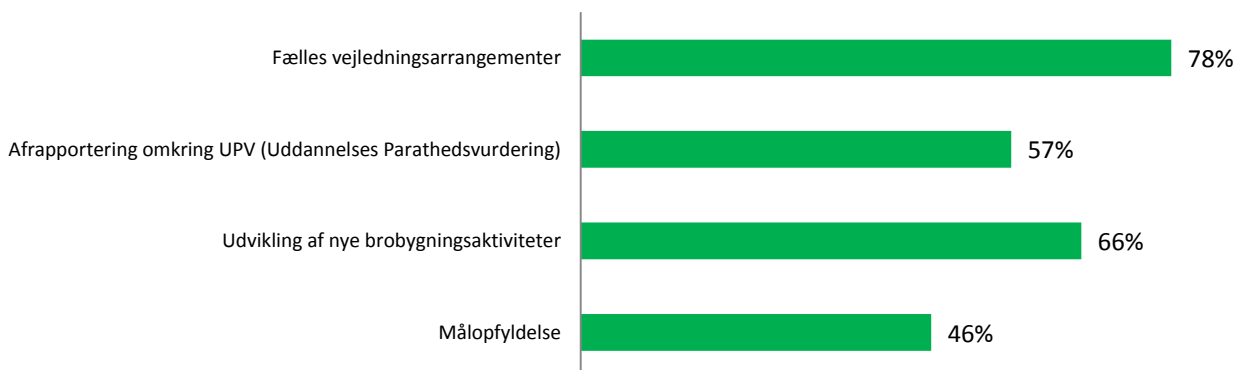
De ovenstående afsnit har primært drejet sig om erhvervsskolernes samarbejde med grundskolerne, men det er ligeledes relevant at se på erhvervsskolernes samarbejde med UU-vejledningen og andre institutioner omkring overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse.

Halvdelen af erhvervsskolelederne er godt tilfredse med deres samarbejde med deres lokale UU og den anden halvdel beskriver deres samarbejde som hverken godt eller dårligt. Der er ingen, der angiver, at de har et dårligt samarbejde med UU. Erhvervsskoleledernes tilkendegivelser omkring UU fremgår af nedenstående tabel og diagram.

Hvordan er jeres samarbejde med det lokale UU?

Samarbejde med UU	Andel
Meget godt	38%
Godt	11%
Hverken godt eller dårligt	51%
Dårligt	0%
Meget dårligt	0%

Hvad består jeres samarbejde med UU i?

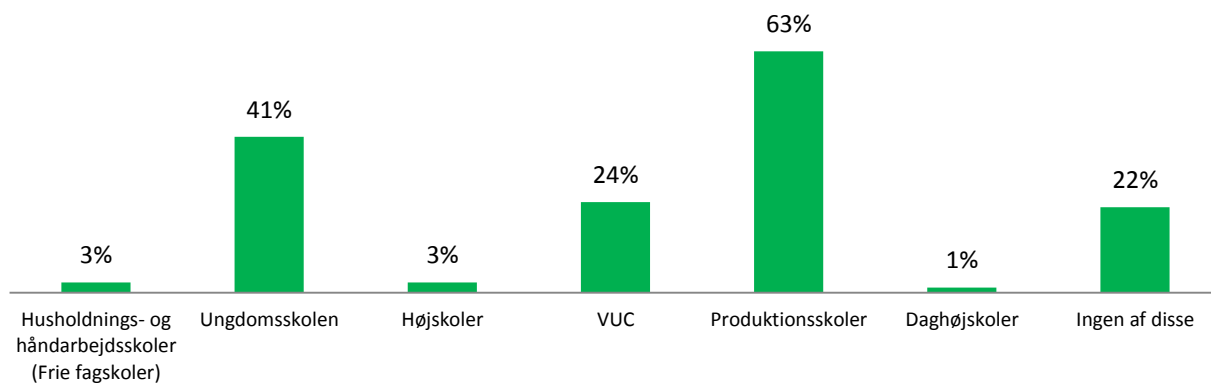

Erhvervsskolernes primære samarbejde med UU drejer sig om fælles vejledningsarrangementer og udvikling af nye brobygningsaktiviteter. Der er altså et bredt samarbejde med UU omkring vejledningsaktiviteter.

Andre samarbejdspartnere

Erhvervsskolerne samarbejder ligeledes med andre uddannelsesinstitutioner om grundskolers overgang til ungdomsuddannelserne. Nedenstående graf viser omfanget af samarbejder.

Hvilke andre institutioner samarbejder I med i forbindelse med grundskoleelevers overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse?

Det tyder på, at de største samarbejdspartnere for erhvervsskolerne er ungdomsskolerne og produktionsskolerne. Det store antal samarbejder på produktionsskoleområdet er i høj grad båret af ledere inden for EUD-området. Herudover samarbejder erhvervsskolerne også med andre erhvervsskoler – det er både tekniske, merkantile og SOSU-skoler.

I den nye EUD-reform bliver der nye muligheder for at samarbejde med bl.a. produktionsskolerne om at få gjort unge parat til en erhvervsuddannelse. Dette kræver en nærmere analyse med fokus på den særlige målgruppe.

Afrunding og anbefalinger

På baggrund af undersøgelsen kan vi overordnet konkludere, at tværgående skolesamarbejder på mange områder kan bidrage til at synliggøre faglighed og pædagogik i EUD-, HHX- og HTX- uddannelserne. Det er udbredt blandt erhvervsskolerne at samarbejde med grundskoler. Mange erhvervsskoler har derfor et godt fundament at trække på, hvis skolerne skal bidrage mere til undervisningen i grundskolen.

Erhvervsskoleledernes tilkendegivelser indikerer, at der er store gevinster at hente i forhold til at ruste de unge til at vælge ungdomsuddannelse og skabe en god overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Der er dog udfordringer forbundet med samarbejdet, fordi finansieringen skal ske på tværs af to sektorer. Det tyder altså på, at der er et solidt fundament at bygge videre på, hvis erhvervsskoler og grundskoler skal samarbejde om at implementere folkeskole- og EUD-reformen.

På den baggrund har DE følgende anbefalinger:

DE anbefaler, at man fra erhvervsskolernes side:

- *retter fokus på flere samarbejdsforløb, der er målrettet de yngste klassetrin*
- *bestræber sig på at inddrage egne elever i samarbejdsforløbene*
- *ser grundskolelærere som en målgruppe for samarbejdet*
- *integrerer forældreinddragelse i forløbene, såfremt det er praktisk muligt*
- *trækker på skolernes brede erfaringer, når der skal lægges planer for eksempelvis de nye introduktionskurser for 8. klasser, UEA undervisningen eller EUD 10*
- *fortsætter med at kvalitetsudvikle brobygnings- og samarbejdsforløb i samarbejde med grundskolen.*

DE anbefaler, at man fra grundskolernes og kommunernes side:

- *identificerer særlige fagområder, hvor det er muligt for erhvervsskolerne at byde ind*
- *deltager i planlægningen af aktiviteterne*
- *afsøger, hvordan UU kan få en mere fremtrædende rolle i forhold til skolesamarbejde*
- *trækker på skolernes brede erfaringer, når de nye fag i folkeskolen skal implementeres*
- *fortsætter med at kvalitetsudvikle brobygnings- og samarbejdsforløb i samarbejde med erhvervsskolerne.*

Metode

Undersøgelsen af erhvervsskoler samarbejde med folkeskoler tager primært udgangspunkt i samarbejdet fra erhvervsskolernes perspektiv. I undersøgelsen bliver der inddraget erfaringer fra en folkeskole, der har bidraget til undersøgelsen gennem interviews.

Undersøgelsen består af følgende delelementer.

Forundersøgelse

Interview med ledere og udviklingskonsulenter på tre erhvervsskoler. De tre skoler repræsenterer en stor skole inden for det tekniske område samt en stor og en mindre skole inden for det merkantile område.

Spørgeskemaundersøgelse

På baggrund af forundersøgelsen er der gennemført en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt ledelsen på erhvervsskolerne i Danmark. Undersøgelsen er gennemført som en elektronisk spørgeskema og er undervejs blevet kvalitetssikret af repræsentanter fra erhvervsskoler og Danmarks Evaluerings Institut (EVA). Der er 53 erhvervsskoler repræsenteret i spørgeskemaundersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 83. Spørgeskemaet er udsendt til alle erhvervsskoler og målrettet ledelsen på skolerne.

Kvalitative interviews

Der er gennemført kvalitative interviews med repræsentanter fra 4 erhvervsskoler. Der er gennemført tre fokusgruppe interviews med ledere fra erhvervsskoler, 1 telefoninterview med en konsulent på en erhvervsskole, et interview med en leder på en grundskole, et fokusgruppeinterview med lærere fra en erhvervsskole og en grundskole, samt et gruppe interview med to elever fra en erhvervsskole, der har undervist grundskoleelever i forbindelse med et samarbejdsprojekt.

Undersøgelsen dækker derfor både kvantitative data omkring skolernes samarbejde, som bliver uddybet med perspektiver fra de kvalitative interviews.

Udgangspunktet for analysen er følgende hypoteser, der er udarbejdet på baggrund af en forundersøgelse omkring erhvervsskolernes samarbejde med grundskolen og perspektiverne i den nye grundskole- og erhvervsuddannelsesreform:

Hypoteser omkring samarbejde på tværs af grundskoler og erhvervsskoler i relation til

- Erhvervsskolerne kan bidrage til den anvendelsesorienterede undervisning i grundskolen
- Anvendelsesorienteret undervisning og den åbne grundskole kan ses som en form for integreret vejledning
- Mere fokus på de erhvervsrettede fag i grundskolen kan bidrage til, at flere unge får øjnene op for erhvervsuddannelserne som en mulig uddannelsesvej
- Mere samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler, kan gøre overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse lettere
- Samarbejde kræver et brud på traditioner i begge sektorer

Øvrige undersøgelser, der indgår i analysen:

(EVA 2012) Brobygning er også for lærere og ledere

(Danske Erhvervsskoler 2010) Hvem tør tage sådan et valg, når man kun er 15 år?